

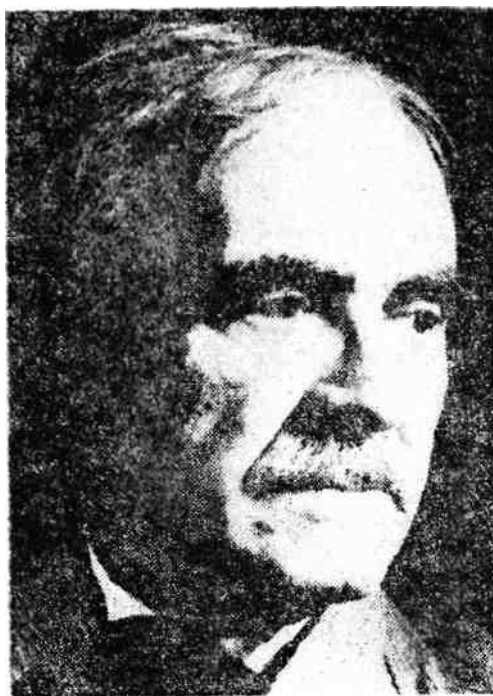
Ilustrația
copertei
DOINĂ" BOTEZ

Tudor Arghezi

Versuri și proză

EDIȚIA A II-A

Editura Ion Creangă • București,
1985

Ediție pentru școlarii mici alcătuită în redacție de Gh.
Zarafa Textele au fost reproduse după edițiile *Scrieri*,
Poeme noi, *Prisaca*

VERSU
RI

ZDKEAN"ȚA

L-ați văzut cumva pe Zdrei
Cel cu ochii de faianță ? E
un câine zdrențuros De
flocos, dar e frum Parcă-i
strîns din petice Ca să-1
tot împiedice, Ferfenițele-i
atîrnă Și pe ochi, pe nara
cîrnă, Și se-ncurcă și
descurcă, Parcă-i scos din
cîlți pe furcă. Are însă o
ureche De pungaș, fără
pereche. Dă tîrcoale la
cotet, Ciufulit și-așa lăieț,
Așteptînd un ceas și două
O găină sa se ouă, Care
cîntă cotcod Proaspăt oul
cînd șL-l face. De cînd e-n
gospodărie Multe a-nvățat
și știe, Și, pe brînci, tîrîș,
grăpiș Se strecoară pe
furiș.

I

!
botul :,hite oul
cu totul.
— „Unde-i oul ?" a-nttv
Gospodina. — „L-a
mimat !"
— „Stai nițel, că te
dezvăț, Fără mătură și
-băț.
învăță mama
minte !" Și i-a dat un
ou fierbinte. Dar de
cum 1-a îmbucat,
Zdreanță 1-a și lepădat
Și-a-njurat cu un
lătrat.

Cînd se uită la găină,
Cu culcușul lui, vecină,
Zice Zdreanță-n gîndul
lui : „S-a făcut a
dracului !"

STUPUL LOR

Stupul lor de pe vîlcea
Stă păzit într-o
broboadă De trei plopi
înalți, de nea. Pe o
blană de zăpadă.

Prisăcarul le-a uitat Și-
a căzut și peste ele
Iarna, grea ca un
plocat, Cu chenar de
peruzele.

Înlăuntru însă-n stup
Lucrătoarele sînt treze
Și făcînd un singur trup
Nu-ncetează să lucreze.

Că nici una n-a muncit
Pentru sine, ci-mpreună
Pentru stupul împlinit
Cu felii de miere bună.

THE HARUL PEDEPSIT

Într-o zi, prin asfințit,
Șoaricele a-ndrăznit
Să se creadă în putere
A prăda stupul de
miere,

El intrase pe furiș,
Strecurat pe urdiniș Se
gîndea că o albină-i
'Slabă, mică și puțină,
Pe cînd el, hoț și borfaș,
Lîngă ea-i un uriaș.

Nu știuse că nerodul Va
da ochii cu norodul Și-și
pusese-n cap minciuna
Că dă-n stup de cîte
una,

Roiul, cum de 1-a zărit
C-a intrat, 1-a copleșit.
Socoteală să-i mai ceară
? Nu ! L-au îmbrăcat cu
ceară.

De la bot pînă la coadă,
Tăbărîte mii, grămadă.
Și l-au strîns cu
meșteșug, încuiat ca-
ntr-un coșciug.

Nu ajunge, vream să
zic, Să fii mare cu
cel mic, Că puterea
se adună Din toți
micii împreună.

FETICA

Ce duh ai și ce putere
Să-mpletești ceară cu
miere, De la floarea din
grădină, Ostenită de
albină ? Tu aduni de pe
meleaguri, Pentru stupi
și pentru faguri,
Pulberi, rouă, stropi și
leacuri Poate că de mii
de veacuri Ca din lină,
ca din ace, Teși rețeaua
din ghioace De celule-n
care pui

Mierea dulce și un pui
Scule, numere, cântare
Au spus la măsurătoare
Că-ncăperea cea mai
mare
în găoacea cea mii mică
E ghiocul tău, fetică.
Ești, pe lumea de subt
cer
Cel mai mare inginer.
Pe-ntuneric, fără' să știi,
Ai făcut bijuterii
Și minuni în toată clipa
Cu mustața și aripa.
Și, cum știi, muncind, să
taci,
Nu te lauzi cu ce faci.

CREION

Fă-te, suflete, copil
Și strecoară-te tiptil
Prin porumb cu moț și
ciucuri,
Ca să poți să te mai
bucuri.

S.trînge slove, cărți și
pană, Dă-le toate de
pomană Unui nou
învățăcel, Să se chinuie
și el.

Gîndul n-o să te mai fure
Prin zăvoaie și pădure,
Cu ecoul de cuvinte
Care-ngîină și te minte

Cînd tristețile te dor,
Uită tot și tîlcul lor.

HOȚIT

A orbit de boală grea
Hoțu' tatii, și-aș fi vrut
Să-i găsesc un leac, ceva,
Nici un vraci nu l-a avut,
N-am aflat nici un spițer,
Nici la tîrg, și nici în cer.

De vreo șase ani sau
șapte Ochii-i zac, peceti
de noapte, Și-ngropat în
gol cu totul Cată cu nasul
și botul.

Uite-1, dibuie și parcă
A zări nițel încearcă.
A trecut și s-a lovit, A
lătrat. O fi simțit. A-
nțeles că pe aici
Umblă-n tufe un arici.

Altă dată, lângă casă, A
dat de broasca
țestoasă. Intr-o zi s-a
pomenit Ciufulit, dar
mulțumit, Că visase că
bătea Cinci dulăi și o
cățea, El se ceartă
printre stele Și cu niște
cucuvele.

Hoțu' e cățel de treabă
Puii cloștii îl întreabă
Cum e noaptea-n
noaptea lui Și-1
mîngîie ca pe pui,
Povestind mai lămurit
Ce-au visat și-au mai
gîndit.

Îl iubesc și derbedeii
Din văzduhuri,
porumbieii. Prieten
bun, un porumbel
Doarme în coteț cu el.

JOC DE CREION

Brotăcelul, la iîntîină, L-
ai avea la îndemîină, Ca
să-1 prinzi (pe
brotăcel) Să te joci
nițel cu el.

nici nu poți să-1 vezi,
Verde, dintre frunze
verzi, Căci cu ele
seamănă Ca o frunză
geamănă.

A ! că-i mic și e frumos Și
n-ar prea umbla pe jos.
Ță-și mânjește — și nu
vrea — Pielea lui de
catifea.

Stă în pom pitit, pe
cînd Ție ți-a venit un
gîrid Printre mugurii
crescuți, Să-1 mingii
și să-1 săruți.

Dar ai vrea să știi, acum,
Ce se fac, pe frig și-n
drum. Cinci se scutură
copacii, Brotăcelul și
brotacii

Căci, pe viscol,
fără foc Nici
căciulă, nici cojoc,
Pot să degere,
săracii, Brotăcelul-
și brotacii.

N-avea grijă. Nu le
pasă. Și-au gătit la
cald o casă, în pămînt,
pe sub tulpini, În
adine și-n rădăcini, Și-
acolo, pe vreme rea,
Dorm întinși pe-o
canapea.

PÎȚIGOI1

Plȃigoi, piȃigoi,
Nu mai treci și pe la
noi Umbli prin copaci
streini Și te vȃd pe la
vecini. Aveam douȃ
rȃndunele Și-au plecat
din cuib și ele. Vȃ
feriȃi de prispa mea
Parcȃ v-am fȃcut ceva,
Pe cȃnd eu, mereu,
deștept, Toatȃ
noaptea vȃ aștept,
Toatȃ ziua, toatȃ vara,
Sȃ v-ascult ciupind
vioara. Piȃigoi, mȃ
simt sortit Sȃ mȃ știu
tot pȃrȃsit.

CI \ TEC DE ADORMIT xMITZURA

Doamne, fȃ-i bordei ȃn
soare, ȃntr-un colȃ de
ȃrȃ veche, Nu mai nalt
decȃt o floare Și ȃngust
cit o ureche.

Și-n pridvor, un ochi
dl Cu o luntre cit
chibritul,
Ca-n crȃmpeiul lui sȃ-
ncapȃ Cerul tȃu și
nesfȃrșitul,

Dă-i un fluture blajin Și
o broască de zmarald
Și-n pădurea de pelin
Fă să-i stea bordeiul
cald.

Și mai dă-i, Doamne,
vopsele Și hîrtie
chinezească, Pentru ca,
mînjind cu ele. Slava
tar s-o zmîngăleas

Și cînd totul va fi gi
S-o mută la ea și
tata.

ISCOADA

De tum s-a Li
A .ieșit din stup
albi jîfca rhgii
vadă isrr.a ci
"A-'-iflorit de

Be-ngrijește gospodina
De-nflorește și
sulfina. Căci plutise
văl de ceață,
Astă-noapte. pe
verdeață.

A găsit toată grădina
înflorită, și verbina, Și
s-a-ntors, după povață,
Cu o probă de
dulceață.

PAZA BUNA

S-a întors
cercetătoarea Să le
spuie la surori Că-i
deschisă toată floarea
Și câmpia, de cu zori.

Și-au plecat aproape
toate La cule?, cu mii
și mii, Lăsînd vorbă la
nepoate Să-ngrijească
de copii.

Căci muscoii și
bondarii Și-aite
neamuri de pădure, Pe
șoptite, ca tîlharii,
Umblau mierea să le-o
fure.

Însă paza-r. stupi e
bună, Că tîrziu, după
apus, Colo jos, sub
stupi, la lună, Ei
zăceau cu burta-n sus.

MIERE ȘI CEARA

Fetele, albinele, Au
furat sulf inele,
Țarina de soare, De
pe flori ușoare,
Pulberea de lună
De pe mătrăgună,
Scrumul de șofran,
Nea de maghiran,
—■

De pe izma-creață
Broboane de ceață,
Lină de tămâie
Și smirnă, molîie
—

Soiuri de lumină
Făcută făină.
Li se-aștern ca
pînzele
Toate după-
prînzele,
Și la toate
ceasurile
Trîmbele,
atlasurile.

Cred că va-neăpea
într-un stup și-o
stea, Care a venit
Și s-a rătăcit Dintr-
un roi de sus. Și
care diseară E
miere și ceară.

A FOST

Scumpi copii, după
vacanță, Vă mai amintiți
de Zdreanță, Cel cu ochii
de faianță, Cum l-am
scris și l-ați citit ? Cîte
unul, cîți ați fost, L-
învăța și pe de rost.
Răsfățat și mult iubit,
Zdreanță-al nostru a
murit, Rămăsese din
frumosul Prieten bun,
pielea și osul. Își
pierduse și mirosul Și
vederea, schiopătînd Și
căzînd din cînd în cînd.
Mă striga din glod și apă
Să-l mai scot din cîte-o
groapă, Aducîndu-și
poate-aminte De un drum
de mai-nainte, O lua
strîmb printre strujani
Dînd cu botu-n bolovani
Pentru ca întîi și-ntîi Să-l
ridic și să-l mîngîi.
Zdreanță, fără să mă
vadă, Mă știa cam prin
livadă. Sufăr de atunci
cumplit Să știu Zdreanță
că-a murit.

Plînge sufletul din
mine. Îl aștept și nu
mai vine.

ÎS

Mai aflați și nu e bine
Că ce fuse nu mai
vine.

Vremea deapănă și
toarce
Și ce-a fost nu mai se-
ntoarce:

BĂNUȚUL

Auzise și Dănuț
Că un ou e cu „bănuț”
Și credea că oul moale-i
Pușculiță cu parale.
Avea ca vreo șase ani
Și visa să strângă bani,
Socotind pe uși, cu
cretă,
Cit costa o bicicletă.
Scormonind pe la găini,
Pe sub cloști și prin
vecini,
A stricat, pe neștiute,
Ouă cam vreo două sute.
Dar s-a pus plângînd să
zbiere,
De necaz și de durere,
Ce-a pierdut și ce-a găsit
!
Că s-a mai și mîzgălit
Cu albuș cu gălbenuș.
De atunci și pîn-acuș,
N-a ajuns să se mai
spele,

Că intrase mîzga-n piei".
A răcnit și-a mai țipat Că
măcar nu le-a mâncat,
Fierțe, ochiuri sau
răscoapte. La cafelele cu
lapte. Ei crezuse,
băietanul, Că bănuțu-i
gologanul Sau un leu
frumos și nou Pus cumva
în orice ou. Nu știa că-i
stă pe fund Oului un gol
rotund Pentru plod și
pentru pui. Când ia trup
făptura lui. Că subț coaja
strînsă caier Stă păstrat
un pic de aer, Ca, trezit
din nesimțire Puiul
mamii să respire.

CUIBUL

Rîndunicile, păreche.
Și-au prins cuib de casa
veche.
Cit privește fulgii, lina.
Are grija lor bătrîna.

Trage, dis-de-
dimineată. Din saltea
tigaie creață. Și din
perina de puf Scoate
cîte un zuluf.

În pridvor, în pălimar,
Le destramă,
așadar, Și, furiș,
după perdea, Vede
care i le ia.

GHICITOARE

Ghicitoarea știi că-ți
place. Ce-i ca un
burduf de ace ? Ca un
pepene cu țepi ? Ia
gîndește-te. Pricepi ?
Și răspunde-n doi, trei
timp, Cine are mii de
ghimpi ? Cui îi ustură
șoriciul ?

N-ai ghicit că e
ariciul ?

ARICI, ARICI BOGORICI

Ghem de spini și țepi
uscate, Stă-ntărit ca-
ntr-o cetate. Poate
trece un vecin Peste el
cu carul plin, Că nu
simte nici atît Cît l-ai
gîdila pe gît. Ca să-1
scoată, ca să iasă,
Cîinii-1 latră. Lui nu-i
pasă.

Unul încercînd un pas,
S-a ciocnit în ghimpi, la
nas ;
Fiindcă tontul și neiotui
Și-a vîrît în ace botul.
Dac-ar fi citit aici,
El afla ce-i un arici,
însă cîinii n-au habar
De tipar și-abecedar.
Nesupus la gînd
pismaș,
Bogorici e drăgălaș
Cui îi ia prietenie.
Cîntă-i numai din tipsie
Și-ți și joacă o chindie !

INIMA DE CIINE

ta cotețul lui Dulău,
Paznic bun și cîine
rău, Vrăbiile se
adună Să prînzească
împreună.

Zgribulite-n pod și-n
pom, Au văzut, ducînd,
pe om, Troaca mare cu
păsat Și Dulău a și
lătrat.

Uriaşul negru ştie
Că a pus
tovărăşie Şi cu
vrăbioii hoţi
Mămăliga pentru
toţi.

Şi gingaş cum nu se
poate, Le-a lăsat-o
jumătate.

GLRI-GLRI

Intre oi şi-ntre
măgari, Laolaltă eu
catîrii, Calcă-n pas,
cu paşii mari, Gisca-n
vîrstă, Gîri-Gîri.

Chiar berbecii o
cinstesc Pentru tact.
şi cumpătare Şi cu
felu-i bătrînesc îi dau
rang de inspectoare.

Are cincisprezece ani,
Şi în gloata curţii
deasă Trece mîndră,
prin gîscani, >rin
bilei o preoteasă.

ta

O saluți, o chemi, și
vine. Din cc-i spui și
ce-i vorbești Ea se uită
lung la tine Dinir-o
parte și piezi.;

N-a avut noroc să-
nve(e Școala cel puțin
primară. Că acum, la
bătrînețe. Ajungea și
profesoară.

Pil DE GREIER

Kii'cu pe
jăratîc r- și
lung și c și lai.
iu-i
parc ..retezat Și: al
naibii, e simpatic

Tînăra caricatură, E-
mbrăcată ca-n
nădragi. ȘL toți frații
lui mi-s dragi. Numai
dacă tac din gură.

Pe sub toate ușile A
trecut, nesupărat,
Deeît lung, mai mult
pătrat Și urribînd de-
a bușile.

Cînd începe, să te
ții !... Cîntă otova
din dving, Că și
mițele se plîng De
atîtea melodii.

IADA

Intre iezii din cireada
S-a născut de-o
săptămîină, Dintr-o
capră mai bătrîină, Dar
zburdalnică, o iadă.

E bălțată-ri fel de pete,
Zugrăvite ca pe var,
Cînd, prin vișini și
arțar, Bate luna în
părete.

Dar pestriță și
bălțată, Albă,
neagră, stacojie, S-
a-ntrecut în fudulie
Și-i stă bine, că e
fată.

îar în frunte, iada mea
Poartă, brează, semn : o
stea,

**CUVINT **

Vrui, cititorule, să-ți fac
un dar, O carte pentru
buzunar,

O carte mică, o cărticică.
Din slove am ales micile
Și din înțelesuri furnicile.
Am voit să umplu celule
Cu suflete de molecule.
Mi-a trebuit un violoncel :
Am ales un brotăcel
Pe-o foaie de trestie-ngustă.
O harpă : am ales o lăcustă.
Cimpoiul trebuia să fie un
scatiu.
Și nu mai știu...
Farmece aş fi voit să fac
Și printr-o ureche de ac
Să strecur pe un fir de ață
Micșorată, subțiată și
nepipăita viață
Pînă-n mina, cititorule,' a
dumitale.

Măcar cîteva crîmpeie,
Măcar o țandăra de
curcubeie,
Măcar nițică scamă de zare,
Nițică nevinovăție, nițică
depărtare.
Aş fi voit să culeg drojdii de
rouă.
Intr-o cărticică nouă,
Parfumul umbrei și cenușa
lui,
Nimicul nepipăit să-1 caut
vrui,
Acela care trasare
Nici nu știi de unde și cum.

Am răscolit pulberi de fum..

SEARA

Un păianjen, ca **un** nes.
Umblă lung în șase per:
Abia-1 vezi și **e întreg**
Cu nevoi și **cu dureri**.

Vine de la munca lui,
Nu se-nșeală **de picior**,
îl așteaptă, colo-n **cui**,
Casa prinsă **de urcior**.

Nu mă vede, nu mă are,
Nu mă știe de nimic. De
ce-oi fi atît de mare ?
De ce-i el atît de mic ?

O LĂCUSTA

Mi-a umblat în pădădie
O goangă cu pălărie
Și cămașe stacojie.
Avea fuste și manta
Tăiate din catifea
Și pieptar cu solzi de
țiplă.
Căptușit c-un fel de
sticlă.

Domnișoarei cu trei
rochii-i Lăcrimau
rubine ochii Să te-
ntreb pe Dumneata,
Cum veniși în iarba
mea

Și de unde,
Domnișoară De cristal
și scortîșoară ?

După pana ce te-a
scris, Vii și tu din
somn și vis. Căci
vopseli asemeni nu-s
Decît colo tocmai sus,

Unde sînt într-adevăr
Pensule de-a fir-a-păr
Și zugrăvii de o
șchioapă, Meșteri
scriitori cu apă.

Ce te-a supărat ?
Țîntarul, Păpurișul,
nenufarul ?

Aș fi vrut să stea s-o
prind, A venit încoa
sărind Și-a plecat
sărind întivalte
Buruieni și mai înalte.
Și-aș fi vrut să-mi stea
întîi Pe un vîrf și s-o
mîngîi.

Mi-a lăsat atâta
mie : Bumbii goi,
de păpădie.

STEAUA-N IARBA

Ca un strop de rouă-
aprins,
Ce lucește în
poiană ? Pentru gîze
într-adins, Să le-
ndrume-n buruiană ?

Ca o candelă de
schit. Care. strînsă-
ntr-o scînteie, S-a
desprins și a fugit Pe
o gaură de cheie ?

Ca o za de prin
povești, Descusută
din pieptarul Unei
fete-mpărătești Sau
din de.ști
mărgăritarul ?

Singură cu-aureolă
în imperiul de urzici,
Cum te cheamă ?
Luciolă ? Sau te
cheamă Licurici ?

E gîngania cu stea
Albăstruie, stinsă-n
verde, N-o atinge,
pana mea, Nici cu
gînclul, că se pierde.

O FURNICA

O furnică mică, mică,
Dar înfiptă, va să zică,
Ieri, la prînz, mi s-a
urcat
De pe vișinul uscat,
Pe picioare, pentru căci
Mi le-a luat drept niște
crăci.

Mărunțica de
făptură Duse,
harnică la gură O
fărîmă de. ceva,
Care-acasă trebuia
Așezat în magazie
Pentru iarna cc-o să
vie.

„Un'te duci așa degrabă
? Gîndul meu mîhnit o-
ntreabă, încă nu te-ai
lămurit Că greșești și-ai
rătăcit ? Cu merindea
îmbucată Te-ai suit
pînă-n cravată Și mai ai
pînă-n chelie Două
dealuri și-o bărbie. Nu
vrei, tată, să-ți arăt
Cum iei drumul
îndărăt ?

Să-ți mai pui o
întrebare : E aproape
de culcare ; Unde
dormi, aici, departe ?
într-o pagină de carte
? S-ajungi virgulă
tîrzie Intr-un op de
poezie ?".

Mă gîndesc ce-i de
făcut S-o feresc de
neștiut, îngrijat de
ce-o să zică Maica
stareța furnică De-o
lipsi din furnicar, Și-o
așteaptă în zadar.

GIUVAERE

Zi cu zi, îmi faci
cadou, Puică
galbenă, un ou, Și
nici n-ai avut habar
Că-mi lași zilnic în
cuibar, Parcă lunecat
din cer, Dintr-o stea,
un giuvaer. în
uimirea mea adîncă,
Uit că oul se mănîncă
Și mă uit, mărîre ție !
Ca la o minunăție.
Asta-i oul de găină ?
Asta-i ochiul pe
slănină ?

Asta s-a vîndut in piață
Ieri și azi de dimineață ?
Nu se poate !, Ce, nu știi
Că nu vînd bijuterii Mama
Voica și Dumitra Nici cu
coșul, nici cu litra ?
Precupeți de har și nimb ?
Marfa asta nu-i pe
schimb. Prin petala de
opal Se străvede un
cristal, Și-ntr-un sîmbure
de ceață, Strînsă-n tainele
de viață, încolțește
veșnicia Asta ți-e
bijuteria. Puică, ouăle
matale Nu le capeți pe
parale, Că sînt lucruri
geniale. Aoleu, ce proastă
ești ! Nici măcar nu te
gîndești.

VINTUL

Nu știi cine, pe furiș,
Mi-a smuls loamna-n miez de
noapte,
Din grădini, ca un afiș.

Cineva, vorbind în șoapte,
De pe-o scară de coșar, A-
ntocmit-o-n șase. șapte,

Și-a vîrit-o-n buzunar.
Hoț de frunze, cine-!
știe Să ia seama : vine
iar.

BUNA DIMINEAȚA. PRIMĂVARA !

A ! Bună dimineața, Primăvară !
Iar proaspătă te-ntorci în țară, Tu
fragedă, și ea întinerită. în țara
din răspîntii verzi, fii binevenită.
Te aștepta cu cofa plină De rouă
nouă și lumină. Te-ntîmpinâ-n
cămașa de in și borangic, Tivită cu
chenare de iederă și spic, Pe poale
cu garoafe și cu văpăi de mac, De
boance și crăițe și-albastre flori de
ac, împodobită toată, de marea
sărbătoare, în așteptarea-n luncă
a scumpei surioare.

Purtată-n umăr, cofa ți-o pleacă
pîn' la gură, Să iei, ca-n sărutare,
din ea, o sorbitură.

Băuși destule lacrimi într-altă
primăvară, Din ciutura cu sînge
și-aghiazma lor amară. Ți-au
semănat în cale, aminte să-ți
aduci, Pămîntul cu morminte și cu
păduri de cruci.

Dă-i mîna, copilandră de-a pururea
E Că vă-ntîlniți depline, acum întîia
oară, La început de vremuri,
nădejdi și învi Două-nfloriri de
muguri și două primăveri.

MAMA ȚARA

tulți te-au
dușmănit Ca ești neam
blagoslovit. Unde sapă
sapa locul Sare din
pămînt norocul. Ai
pămînt și ape mu I Vintul
stă să ți le-asculte. Și
izvoare Călătoare
Crapii-n ele-s cît
berbecii, In po'mi
piersici cît doviecii,
Pepenii de zahăr roșu, în
grîu spicul cît cocoșu.
Pui un bob, din el răsare
Mia de mărgăritare :
Dulce binecuvîntare
Fiecare fir da vîrît îl
adie un descînt, Fiecare
stea de sus îl mîngîie
cum i-ai pus; Noagtea-1
coace și ea, luna Caldă
lui întotdeauna

Și pe cimp cu **ceru-n față**
 ui pletele-și
 răsfată. In adîncul lui
 tresare Altă vatră de
 izvoare
 j făcut destinul
 șșmnul) U n" ui negru,
 untddemnul.

COCITORUL

' e-ncetul uneltele, cu care
 1 -ut mai dîrză voința și mai
 tare. ■
 Cind te crezuseși tocmai mai
 șubred și mai **mic**, i ți-ajunse brațul
 molatec mai voinic tînd zadarnic și
 încercînd aiurea, t tăiș ii, cutjiul și
 săcurea. anul fierăstrău, Tovarășul
 și șoarecele tău, Gare-și strecoară
 firul ca luciul de oglinzi în
 curmeziș, prin codri, și îi despică
 grinzi, Și secera pe care, în arșiță,
 Măria
 O duce-ncovoiată cît ține-n zări
 Tăria.
 ise de cu noapte, cu luna prinsă-
 n plopi, Și se întoarce seara pe
 carul nalt de snopi.
 scocit odată
 Si nimica toată,
 0;- ghimpele,
 săracul,
 1 lie și iute ; acul ;

Și harnicul nimica, vioi ca o
lăcustă, Se-nghesuie și-aleargă pe
marginea îngustă Și-mbracă
omenirea de miile de ani ; O sculă
genială, cinci ace la doi bani. Ai
născocit și ața, mătasea de
păianjen, Cu care coase acul pe
Gange și Teleajen. Ai născocit
făina și pîinea tuturor, Ca să ajungi
de pîine gonit și cerșetor,
Crîmpeiule de viață, un rob, un
muritor. În petecu-ți de țară,
împotmolit, sfruntata Și
îndrăzneată minte a născocit și
roata ; Nu mai socot burghiul,
cazmaua sau lopata, Frînghia,
sîrma, lanțul, cu care, prins de
legi, Ai izbutit cătușa de fluier să-
ți legi. Ai născocit și luntrea, să
umbli pe ghicite, Și-n marea cu
talaze și valuri răzvrătite.
Primejdia te cere și-o cauți,
orișunde Ghicești că te pîndeste și
bănui că se-ascunde.

MINA LUI

Ia uită-te acuma la mîna lui,
făcuta Pe flaut, pe cimpoi și
alăută. E-o floare. Vîră-ți fața în
ea și ai să bei Mireasmă,
amintire și vis din palma ei. Ea
știe să mîngîie, să vindece, s-
alinte, O strîngere, o dată, o
ține-o viață minte. E mută cînd
vorbește tăcut, ca o pecete C-
un crin săpat în mijloc și litere
secrete.

Făgăduiește-odată, trecînd pe Ungă tine :
Făgăduința-i sfîntă și-atunci cînd nu și-o
ține.
De cîte ori o viață întreagă nu se-ngîină,
Mîhnită, printre lacrimi, cu-o strîngere de
mînă ?
Și cîte visuri, cîte și vieți nu au pierit
în suflet cu inelul părut făgăduit ?
Pe dinafară, viața are puteri să-ndemne,
Pe dedesubt urzită între tăceri și semne.
Cotoarele legate cu aur vor să spuie
Ce țin cuprins în scoarțe, și-un gînd cum se
descuie,
Dar fiecare titlu-i crestat pe-o carte-nchisă
Cu lacăte, cu cheia știrbită, cînd e scrisă.

EX LIBRIS

Carte frumoasă, cînte cui te-a
scris încet gîndită, gîngăș
cumpănită ; Ești ca o floare,
anume înflorită Mîinilor mele,
care te-au deschis.

Ești ca vioara, singură ce
cîntă Iubirea toată pe un fir
de păr, Și paginile tale,
adevăr, S-au tipărit cu litera
cea sfîntă.

Un om de sînge ia din pisc
noroi Și zămislește marea lui
fantomă De reverie, umbră și
aromă, Și o pogoară vie printre
noi.

Bar jertfa lui zadarnică'se
pare, Pe cât e ghiersul cărții
de frumos. Carte iubită,
fără de folos, Tu nu
răspunzi la nici o întrebare.

DACICA

Mă uit la tine, șubred vas
de lut. Trei mii de ani ai
încăput. Veci de vecii, pe
care le înfrunți, S-au
adunat în golul tău,
mărunți,

Și fiecare vîrstă din vecie,
Lăsînd un fir de praf drept
mărturie, L-a pus tihnit în
ciobul păstrător Clipa trăiește,
veacurile mor.

Tu, plin de taine și știrbit în
gură,
Ai stat ascuns adînc în
arătură.
Nici oasele nu i s-au pomenit
Ale aceluia ce-n zmalț te-a-
ncremenit
Și, frămîntînd, ți-a dat obîrșii
noi.
N-a mai rămas măcar din el
gunoi.
Tot un pămînt, la fel de bun, la
fel de pr
Tu ești aci. El parcă nici n-a
fost.

1%

inmuiată-n sînge și sudoare,
Unghia lui ți-a pus un zbenghi de
floare Și, ocolindu-ți coapsa cu
subțire • Chenar, i-a dat
noroiiului simțire.

Tu poți să fii, el poate să nu fie,
Zgîriitura-i teafără și vie.
Nu ești al singurului Dumnezeu,
Ca luna, ca o stea, ca o pustie,
Ești și al semenului meu.
Btîul tău viu, cînd mîinile-au
murit,
Dă biruință gingașului pipăit.

Olarul drept pe palma lui te-
a pus Și-ai scos răspuns, la
deget, în auz. Fragedul
sunet, dulce, lin, — E-ntreg
și nou ca la-nceput, și plin.

Urciorule de vis și de părănt,
Ei ți-a dat glas.'Eu îți voi da
cuvîn*

TESTAMENT

Nu-ți voi lăsa drept bunuri,
după moai'te,
Decît un nume adunat pe-o
carte.
În seara răzvrătită care vine
De la străbunii mei pînă la tine,
Prin rîpi și gropi adinei,
Suite de bătrînii mei pe brînci,
Și care, tînăr, să le urci te-
a.șteaptă,
Cartea mea-i, fiule, o treaptă.

Așeaz-o cu credință
căpătîi, Ea e hrisovul
vostru cel dintîi, Al
robilor cu saricile, pline
D? osemintele vărsate-n
mine.

Ca să schimbăm, acum, întîia
oară, Sapa-n condei și brazda-n
călimară, Bătrînii-au adunat,
printre plăvani, Sudoarea
muncii sutelor de ani. Dir
graiul lor cu-ndemnuri pentru
vite Eu am ivit cuvinte potrivite
Și leagăne urmașilor stăpîni Și,
frămîntate mii de săptămîni,

Le-am prefăcut în versuri și-n
icoane: Făcui din zdrențe
muguri și coroane. Veninul
strâns l-am preschimbat în
miere, Lăsînd întreagă dulcea
lui putere. Am luat ocară, și
toreînd usuce Am pus-o cînd să-
mbie, cînd să-njure. Am luat
cenușa morților din vatră Și am
făcut-o Dumnezeu de piatră,
Hotar înalt, cu două lumi pe
poale, Păzind în piscul datoriei
tale.

Durerea noastră surdă și
amară O grămădii pe-o
singură vioară, Pe care
ascultînd-o a jucat Stăpînul,
ca un țap înjunghiat. Din
bube, mucegaiuri și noroi
Iscaț-am frumuseți și prețuri
noi. Biciul răbdat se-ntoarce
în cuvinte Și izbăvește-ncet
pedepsitor Odrasla vie-a
crimei tuturor

E-ndreptățirea ramurei obscure
Ieșită la lumină din pădure Și
dînd în vîrf, ca un ciorchin de
negi, Rodul durerii d,e vecii
întregi.

întinsă leneșă pe
canapea, Domnița suferă
în cartea mea. Slova de
foc și slova făurită,
Impărecheate-n carte se
mărită, Ca fierul cald
îmbrățișat în clește.
Robul a scris-o, Domnul o
citește, Făr-a cunoaște
că-nadîncul ei Zf,c° mînia
bunilor mei.

PROZ
Js

CEAI CU MINE, VINTULE ?

CEAI CU MINE, VINTULE ?

Ce ai tu, vîntule, cu penele mele ? De ce-mi răscolești biletele, îmi împrăștii apa din blid și-mi arunci semințele în zăpadă și noroi ? Pe flașneta mea, mă gîndesc, cocoșat în mine, la țara mea depărtată, cotropită de soare, cu papagali stacojii, verzi și albi în ramurile pădurilor de portocali. Sînt singura pasăre care nu ți-am stat împotriva niciodată și nici nu ți-am cerut loc, să mă duci, ca pe vulturi și corbi, în marele tău drum de viscole și vîrteje. Te-am lăsat să treci întotdeauna nesupărat pe lîngă cutia cu bilete și lada mea cu cîntece de lemn. Pentru că nu știu să cînt, în locul meu cîntă fluierile ațipite ale valsurilor dinlăuntru, amestecate cu amintiri de orgi și cu treziri de flaut. Capul meu încovoiat poartă un cioc numai decorativ, cu care nu pot să mușc, și abia mă scarpin cu el. Poate că m-am născut întîi și-ntîi din melci, cu care linia mea de profil poartă o asemănare. Ori ești supărat pe moțul meu ?

Un sicilian bătrîn mă duce, pe genunchiul șchiopătînd subț catirincă, din dreptul unui chioșc în dreptul unui geam. Mîna lui învîrtește o sonată, și pălăria salută, la sfîrșit, ca în Rigoletto. Sîntem cerșetori amîndoi, dai- niște cerșetori care punem ceva în ureche și deșteptăm suferința plăcută a omului, în schimbul unui gologan învelit în hîrtie și aruncat, pe asfalt, din etaje. Uneori trecătorul

oprii în loc dinaintea flașnete, și-a simțit sufletul că i se ating-' de cântecul nostru, ca latul unui cuțit pe 'zborul tocilei, — și că a scăpărat.

Cîinele s-a uitat nițel la mine, s-a pitit, s-a sculat, ochii lui m-au întrebat cine sînt și ce sînt, și cînd i-am răspuns :

— Coocoo !

i-au căzut urechile și coada, și s-a pus pe fugă, uimit de voce și disperat că vorbesc.

A venit la mine pisica de catifea, ca o fantomă de fum, călcînd pe puf și surîzînd din pupile de alamă și chihlimbar. Gurița ei trandafirie a șoptit ceva. S-a întins pe spate ca un sfînx elastic, somnoros, și m-a chemat, cum cheamă marea întunericul din stele, ca să se legene împreună. Prin fulgul pântecului alb am numărat șase grăunțe de frumuseți mărunte ale țîțelor ei noi, m-am mirat și am zis :

— Coocoo !

însăimîntată de glas, mița s-a înnodat dintr-o sări

tură, ca un fular pestriț, și a pierit.

Cu șoaricele m-am înțeleș, și mai ales cu cobaiul. Acest brînzoi cu ochi fierbinți, alb ca tibișirul și bălțat castaniu, * s-a virît lîngă mine și s-a împrumutat din sîmburii mei, ca un camarad. I-am șoptit la ureche :

■— Coocoo ! și nu s-a speriat. Căci șoarecii și cobaii au învățat multe de la chinezii bătrîn și nu le-au dat uitării, ca berzele albastre, călătoare deasupra oceanului gălbui.

Sînt papagal singuratec, în sihăstrie eternă. •

Ce ai, vîntule, cu penele și ce faci tu cu biletele mele ? Ești ager, dar ești prost. Vîntule, înghețule, tu nu știi să citești...

CULEGĂTORUL DE SEMNE

De cînd mă folosesc de colaborarea ta, domnule Tipograf, sînt, aș zice, patruzeci de ani, dacă nu mi-aș aduce aminte că mă „culegi” de cinci veacuri întregi... Semn cu semn, literă cu literă, mi-ai refăcut manuscrisele în plumb, oprindu-te la punctul meu cu punctul tău și dînd slovelor dezordonate linia și simetria unui meșteșug de giuvaere. Ai ezitat la ezitățile mele, te-ai împiedicat unde mă împiedicasem eu, ai fost colaboratorul îndoielii și bănuielilor mele, prezente încă pe manuscris.

Tovarăș bun, tovarăș credincios, vrednic drumeț, cu mine, cum s-a făcut că te-am scăpat din vedere patruzeci de ani, și, după ce mi-ai scos la lumină miile și zecile de mii de rînduri, pretutindeni martor mut, nu te-am pomenit în nici unul ?

În toate limbile, de la Sfînta Scriptură pînă la stihurile de dragoste și de amărăciune, degetele tale inteligente, pipăind crîmpeiul de plumb în celulele pupitrului tău, tîlmăcesc, pentru ochii cititorilor de gînduri, sămînța și pleava intelectului meu. Mîna ta dreaptă ciugulește în lada cu despărțituri pătrate, ca și ciocul lui Coco în sertarul eu

H

bilele, și scoate mereu o noutate veche, înfrăgezită de cuvintele întoarse la alte înțelesuri și izvoade.

Năravul nostru s-a îndătinat să facă parte din zestrea cea mai aleasă, și lumea ne primește să spunem seara, cu slove, cele ce au văzut ochii noștri, necurmat uimiți de lumină. Cum se întocmește gândul scris, știe mai bine albina, care, din pulberi necîntărite, face putini de miere, cu lacrimi ascunse-n stupi, în alveole. Luăm puțin din cer și puțin din floare, puțin din cuget și puțin din chin. puțin din credință și puțin din necredință, și umplem cuvintele cu măduve dulci.

Tu, din miezurile noastre dumicate în vârful penei și așezate unele-ntr-altele și amestecate, ai făcut cărți și biblioteci, încet, încet, secundă după secundă, fără să știi, ca și noi te-ai aflat, pe cînd cîntai și fluierai, că schimbai fețele vieții, cu o firimitură de cositor și cu un praf presărat în topitorie, de antimoniu.

Aș aduna cazna ta de o parte și cazna mea de o parte, ca să le asemăn și să le deosibesc, și mi-e teamă că totul tău întrece de cîteva ori cîtul meu de cîntăreț și de povestitor. La covoarele tale groase, țesute din încrucișări de fire mici, eu nu am adus decît întocmirea chipurilor și culoarea. Cum aș putea să le despart, ca să fac o movilă de urzeli și o ulcică de vopsele, fără să mă rușinez ?

Îmi place să stau ore, zile și vieți în atelierul tău, numai ca să mă uit la tine lucrînd, mai mult în aer decît în materie, umblînd cu mîna pe deasupra cutiilor tale mici, ca un organist, care, din singura atingere cu fildeșul scoate un plînset și un hohot al nădejdi.

De la culegere, tu treci la teasc, și din teascul tău iese foaia mîzgălilă cu semnele tale, cu litere mărunte negre și cu începuturi mari. Niciodată n-am așteptat lingă „mașină” liniștit ivirea dintre „valuri” a colilor albe, pe care se strămută gîndul și licăririle lui din taină. Și de cîte ori mîinile tale negre, de coșar murdar de funingini și ulei pînă la ochi, îmi aduceau pe dedesubt, ca o maramă a lui Crist, purtătoare de reminiscențe selenare, coala mare de hîrtie tipărită, eu ți le sărutam cu smerenie, închipuind, și ți le-aș fi sărutat cu adevărat, dacă nu mă sfiam că ai să crezi că am înnebunit.

TIR LA

La miezul nopții, trec, din munte spre baltă, clopotele tîrlei. Cînd au adormit copiii demult, și plugarii și boii, și, de somn, au uitat să cînte cocoșii, oile călătoresc. Bordeie în peregrinare, ațipind poate în mers, ca soldații lui Bona-parte, ele urmează linia drumului aîbindă, strînse de aproape, cojoc lîngă cojoc, copite mici lîngă copite mic. ea o insulă de umbră care se mișcă lin prin întuneric. Și, solidare cu osteneala și răbdarea lor, merge cu ele, împovărat de samar, și profeticul măgar, mitul turmelor și tovarășul de slavă și de izbîndă al Mîntuitorului nostru. El duce încă în cîrcă, răsturnată ca un semnal al înmulțirii, pe șira spinării, crucea de care atîrnă țoalele și dășagii. Și, pe de lături, dinii, caraula ciobanilor, numără oile și ber-

becii, pe căprarii, la răspîntii, în dreptul cantonului, unde șoseaua se taie cu șina, și dinaintea bisericii lutherane, cu vârful de creion ascuțit al clopotniței ridicat în văzduhul de ceață.

Locomotiva nu le sfiește, electricitatea nu le miră, motorul cu explozie al automobilelor, care scoboară din cerul zării cu luna în faruri, le lasă indiferente, credincioase unicului strămoșesc instinct, că oaia merge după oaie, — și pe drumul de tibișir al beznei, și în abis. S-a oprit un berbec fudulit cu perciunii lui de os, încovrigați de cîte trei ori, în poarta școlii primare : oile toate se opresc. Berbecul s-a gîndit : oile se gîndesc. S-a urnit berbecul : oile au pornit. Pantofi lor minusculi, cu doua vîrfuri de lac, nu le strîng peste măsură, atîta timp cît consimt berbecul și asinul să umble. Dacă acești doi suverani se culcă, oile dorm.

Un șir de care cu coviltir, trase de cai, se duc la tîrg cu oale, doniți și castraveți, ca un cătun care s-a hotărît să se strămute. Oile trec liniștite, făcîndu-le loc, și dinele cu lanțul legat, de subt car, se uită la cei de-o seamă cu el, dini slobozi ciobănești, nomazi între Dunăre și munți.

Vocea clopotelor stîinii, ca un piano vechi, trăgănează în sunetul lor de toacă reminiscente. în țarina cîmpiei și în piatră, ea pare glasul, articulat de două silabe mute, al pămîntului, cu care turma vorbește, aplecată pe miriști și pășuni, la șoapta guturală. O vecernie neîntreruptă însoțește turmele, călătorind singuratece și închinare, cu pasul împleticit în mătăanii, între sihăstrii, între mînăstiri, între Tcabaide.

Ascultă cum lovește-n lemnul nopții limba de
șiță a clopotarilor tîrlei... Ascultă pasul ei
mărunt : zgomotul unui convoi de cîrji prin
întuneric...

O găleată s-a ridicat pe cumpănă, goală.
Satele dorm, oile merg. Pășunea negurii se
întinde.

Și, în urma turmei, după ce au trecut și
măgarii, și cîinii, iată ciobanii, povîrniți sub
sarici, ca niște oi mai mari. Ei calcă tăcuți
planeta sfîntă a belșugului și-a sudorii,
ascultînd ruga unuia din ei, rostită din fluier.

CARTEA CU JUCĂRII

JUCĂRIILE

Am făcut pentru tine o povestire mică, mică de tot, cît o batistă. M-am deşteptat din somn dinaintea ferestrei, acoperit pe de-a ntregul de soare, şi, ridicînd capul din perini, ca dintr-o groapă cu aureole, m-am uitat în munţi şi am rîs. Mi s-a părut că mă scol de unde mă culcasem azi-noapte, dintr-o albie de rîu care cîntă, furnicată de soare, şi de-a lungul căreia curge borangicul printre nă-frame şi giulгии de mătase. Se întocmise, fără să ştiu, din nou. toată împrejurimea, şi stihiiile dumnezeieşti, ale miracolului din aer şi din pămînt, voiau să dea o pildă de zi fericită, pierdută, fără alţi martori decît viţei, în eternităţi.

Mi-am încercat cuvintele în dreptul urechii, ca nişte ulcele de zmalţ, ca să le văd cît pot să sune şi cît ar putea să tacă, şi mi le-am încercat şi-n zarea soarelui, ca nişte ouă proaspete de găinuşă albă. Mi-ar fi trebuit alte cuvinte, şi nu am, — sărac, dar fermecat în gospodăria mea fulgerată din patru părţi, pe toate ferestrele, de soare. în fundul cerului, un munte, care trebuie să fi fost foarte înalt, avea un pisc în zăpadă de sidef, şi, dinaintea casei mele, un cal vişiniu păştea în iarba verde pînă la munţi. Din ce să rup povestea asta mică, pentru tine, şi de unde să o încep ? Sînt ca un lăcătuş de aur, care vrea să fău-

rească un belciug și ar trebui să strice o trâmbiță sau un chivot ca să facă belciugul pentru staul. Și i-ar trebui fier, și aie aur ; și i-ar trebui cuie, și are mărgăritare. Aș vrea să fac un lacăt pentru coșarul iezilor de curînd născuți și să fie gata pînă diseară, cînd noaptea se va strecura la ei prin crăpături.

O povestire mică, moale ca un fir de ață trecut prin ac și tocmai atîta cit este nevoie ca să coasă doi nasturi de sticlă la pieptul păpușii. Mosorul e plin și nu-i găsesc că-pătîiul, și ața nu trebuiește ruptă și desfăcută din înșirarea ei strimță, fir după fir, pe mosor.

Ai băgat de seamă, copila mea, aceea care nu știi să citești povestirile scrise și niciodată n-ai să auzi povestirile grăite, jumătate de umbră și jumătate de neființă, cum te găsești tu undeva în închipuire și desigur, nicăieri, dar totuși continuu prezentă în marile mele așteptări ? Ai băgat de seamă, tu, că aș vroi întotdeauna să povestesc, și numai pentru tine, lucruri leneșe, gîndite fără zgomot, fără tumult, și fără sînge, lucruri înăbușite de un oftat, desene curate și simple, broderii cu scamă mai puțină, și cu firul golului și al aerului mai mult, împletite împreună, povestiri din toată închipuirea ?

Meșteșugul nostru este cel mai inefabil și mai mincinos, fata mea de lumină și de răcoare, — și cel mai scump plătit din pricina gingășiei lui. Am alergat vara întreagă ca să prind în palmă un bondar cît o coacăză coaptă, și l-am ținut o iarnă în pumnul închis, — și nu era nimic, atunci cînd, într-o noapte cu bolțile pline de struguri, i-am dat către stele drumul din închisoarea lui. Baba

Gherghina [și aduce acasă, din pădurile scuturate, ramurile și gătejele în spinare ; în vatra ei o să trosnească jarul și va învia cenușa. Noi culegem, una câte una, crengile care cad, vîrfurile prea depărtate ale plopilor, frînte de greutatea platoșelor de stele ; culegem în poală nucile seci, cu voce lăuntrică, ale tuturor copacilor din grădină, ale adu-cerii-aminte, dragostei și suferinței ; bumbul cu găoace al tuturor livezilor și pomilor fără rod. Născocim cu cinstita bună-credință a grădinarului, care adună fructe adevărate pentru gust, și livada, și recolta.

O povestire e o jucărie. Ți-am spînzurat de pereți o mie de jucării, și toți copacii din pădurile muntelui alb, la piciorul căruia paște lumină verde calul nostru roșu, sînt plini de maimuțoi cocoșați, de îngeri cu elastic, pe care i-a prins în codri dorința noastră de a da vocilor vîntuîui o îndreptățire, și pustietății molcome dintre frunze o viață împărechiată cu oameni reduși în mucava.

Ți-am făcut o povestire, cu gîndul. Nu știu ce povestește gîndul. Din cioburile de porțelan ale azurului spart azi-dimineață de ciocnetul soarelui în toartele lui, adun cu pensula unui fulg răsucit broboane de lumină. E o povestire mică, scrisă fără slove, pe un solz de pește, și care trebuie citită cu ochianul. Ca să o citim, trebuie să o ducem diseară sus, în dreptul lunii, și să o așezăm pe polița Casiopeii. Vom umbla în ciorapi de lînă, la noapte, încet, pe turla bisericii din sat, pînă-n seînteia crucii și, acolo, ne vom întinde, în vîrfurile picioarelor, pînă la constelații.

Nici o jucărie nu e mai frumoasă ca jucăria de vorbe. Copiii, ca și oamenii mari, sînt mai simțitori la vorbe decît la fapte, plăcîndu-le mai mult decît faptele făcute faptele povestite. Și, dacă povestea miroase a minciună și minciuna este ticluită bine, povestea și atunci le place mult ; de unde un scriitor scoate învățul că închipuirea e mai adevărată decît adevărul și că viața trebuie răscolită, ca să fie scrisă pe placul cititorului mare și al ascultătorului mic.

Cu o poveste izbutim și noi să astîmpărăm rînduiala copiilor răzvrățiți. La strigătul : „Stați că vă spun povestea cu racii", — toate uneltele de joacă sînt părăsite. Nici o păpușă nu-i place fetiței, ca un rac spus și spilcuit cu suliman din gînd, și nici o mașină nu mai duce gîndul băiatului, ca o visare.

Fata se urcă pe masă și se culcă pe ea, ascultînd de aproape desfășurarea lucrului scornit pe loc și care, cu o clipă mai devreme, nici nu se pomenea. Baruțu e vesel. Mișura fixează în spațiu mișcarea icoanelor atîrnate de cuvinte, nu le aprobă, nu le dezaprobă, le judecă și le strecoară în priceperi, și cîteodată face o legătură frumoasă între două momente depărtate sau între două cioburi de idee. Ochii ei sînt absorbiți în lumea stelelor, cu care încep să semene, scînteietori și nemișcați.

Baruțu se bucură de înfățișarea de pe dinafară și de îmbucarea pe fețe a bucăților din care se înjghebează

povestirea. El nu muncește ; măsoară și încadrează și-i place luciul vorbelor, ca un lac proaspăt, întins cu pensula moale pe un ciob. El stă pe scaun ceasuri întregi, participând cu o pîlpîire înceată la licărirea lucrurilor, în care se uită ca într-o vitrină. Neastîmpărul lui se liniștește îndată ce începe povestirea, și, pe scăunelul lui, Baruțu se face băiatul cel mai ascultător.

Ieri s-a făcut, după masă, povestea unui măgar care avea de tovarăș o pisică. Pisica aducea măgarului tot ce trebuia pentru o căsnicie de gospodină, și măgarul a trăit, ca un boier leneș, o grămadă de ani, pînă ce, din senin, și poate că și din pricina vîrstei, pisica s-a îmbolnăvit...

Copiii n-au voit să știe cum se împăca un măgar cu o miță și unde ședea tînăra pereche, în proprietate sau cu chirie într-un apartament. Îmbolnăvirea pisicii li s-a părut firească. I-a făcut să rîdă amănuntul că pisica zăcea sub o plapumă de păpușă și că își culcase durerea de cap, înfășurată într-o hasma cu dantelă, pe o perină de puf brodată cu numele și purtînd un fluture într-o fereastră tăiată cu foarfecă în fața de olandă subțire.

Pisica tușea puțin și, slăbindu-i vederile, n-avea ochelari ca să citească.

— Destul te-am ținut eu pe tine, a zis oftînd pisica. E rîndul tău să umbli și să aduci.

— Natural ! au adăogat copiii, mișcați de boala pisicii și convinși de sprijinul pe care trebuie să și-l dea prietenii și frații.

— Și după ce a spus așa, ce a făcut măgarul ? întrebă Baruțu, rostindu-se, ca de obicei, din gîtlej, unde Mama i-a pus, ca la muzică, o zbîrnîitoare.

— Ce să facă ? A ieșit din casă fără nici un gând deslușit, dar a nimerit la un baci bătrîn, care sufla în fluier în mijlocul oilor fermecate.

— Sînt sărac și amarii, a zis măgarul, că mi-e familia bolnavă. Nu rîde de mine, am spus adevărat : am și eu o familie. Eu sînt capul familiei, și familia mi-e pisica.

— Și vrei să nu rîd încă o dată ? zice baciul. Cine a mai văzut măgar și pisică făcuți să se înțeleagă ? Haide ! fii serios, măgarule, și treci între oile mele, că tot s-a pierdut măgarul meu.

— Nu pot, că mă așteaptă pisica să-i duc de mîncare.

— Să nu mai răspunzi, că te cotonogesc, zise baciul. Vezi bîta asta ? Numaidecît ți-o culc pe spinare de cîteva ori.

Copiii, tulburați de întorsătură, scrutară cînd ochii lui Tătuțu, care asculta și el, foarte supărat și el pe cioban, cînd ochii Maicii, care făcea povestea, scărpinînd cîteodată capul fetei, în părul căreia, castaniu, își strecurase un deget a mîngîiere.

— Stați să vedeți ce s-a întîmplat ! zise Măicuța, asigurînd astfel auditoriul că tot răul spre bine este. măgarul, care se gîndea numai la pisică, fu silit să se supuie, și baciul, pornind cu turmele din loc, pe i-a împovărat spinarea cu toate cîte trebuiau duse de cineva, și cu merindea unchiașului.

Au umblat așa patruzecișicinci de zile.

— Dar ce face pisica ? întrebă, tresărind, fetea. N-are pe nimeni.

Într-adevăr, în patruzeci și cinci de zile se poate în-tîmpla orișice.

— Mi se pare, interveni Tătuțu, că ai greșit numărul zilelor. Ia vezi, nu cumva sînt numai zece, cincisprezece, douăzeci, zise el, căutînd să nimerească numărul mijlociu. Nu, au fost numai cincisprezece zile, cred, zice Tătuțu, simțînd că douăzeci se făcuseră, și cu scăderile lui, prea multe.

— Ai dreptate, m-am înșelat, zise Măicuța. Luasem zilele potopului, cu ploile de o lună și jumătate. După o mai bună socoteală, nu cred să fi trecut măgarul, în pășuni, peste cincisprezece zile.

— Cel mult ! apreciază Baruțu.

•— Adormind odată baciul în pădure, înaintea de asfințit, măgarul îl văzu sforăind cu gura căscată și o luă la fugă, îndărăt și ajunsese, a treia zi, la pisică, mai povesti Măicuța.

— Bine, dar ce-mi făcuși ? îl muștră pisica. N-am pus în gurița mea, de cînd ai plecat, o picătură de apă.

— Uite ce ți-am adus. Ia din spinare.

Și se puseră pe mîncat și pe băut, în dăsații măgarului găsindu-se, pe lîngă brînză, mămăligă, slănină, și două tivgi cu lapte bun. Cînd s-a crăpat de ziuă, pisica, uitîn-lu-se, ca să se oglindească, în geam, și ca să-și așeze pufuî dintre urechi în felul cum i-ar fi stat mai frumos, văzu o lume neagră și albă în bătătură, cum nu mai văzuse niciodată.

— Nu te înfricoșa, zise măgarul. Asta e averea noastră. S-au luat oile după mine. De acum nu mai avem nevoie

de nimic. — și cum eu sînt cam puturos, că-mi place să dorm cîte cincisprezece ore pe zi, totul vine nu se poate mai nimerit.

Aci, Baruțu trase cu poftă un căscat mare, căruia, din pricina volumului, i se zice „un căsci unu”. Și rîse de plăcere, gidilat de un început de s noros primprejurul genelor lui codate.

— Să-ți prezint, zise măgarul, pe al treilea membru al familiei, pe Grivei. Și-a ridicat nasul, de subt fereastră, la tine. Uite-1 ăla de colo.

— între noi, zise pisica, se hotărîse o ură de moarte, încă de la început.

— A fost o prejudecată. S-a isprăvit. De azi încolo, tu, pisică, vei fi cu cîinele ca o soră mai gingașe.

Și plecară, măgarul, pisica și cățelul, cu oile lor, ca să străbată lumea. La marginea orașelor, pisica vind<; mulș de Grivei, făcea iaurt și lapte, cum îi zice „covăpsit”. Pe cîmp, dormeau cu toții grămadă, și G: avea niște colți ! Cînd, ce să vezi ? Pe un buștean, SUJ un bătrîn slăbănog, într-o pustietate. Era baciul.

— Va să zică, zise unchiașul, așa te-ai purtat : mi-ai furat oile.

— V-am furat eu pe voi ? a întrebat măgarul pe berbeci. — Berbecii deteră din cap că nu. — S-au luat după mine ! — Și nu v-a fost bine cu mine ? a întrebat, măgarul din nou. Lumea oilor și a berbecilor dete o be veselă, salutînd cu picioarele dinapoi. Vezi, zise măgarul.

— N-ai să-mi dai ceva să duc la gură ? că mi-e foame, zise baciul.

— Bagă mîna în traista asta și scoate, zise măgarul.

Și cum și-a băgat-o, așa și-o și trase baciul laba rminii, din dășag înnapoi, zgîriat de pisica adormită la cald.

— Ai greșit dăsa, zise măgarul. Caută în părechea lui.

Aci, baciul fu mușcat de un pui de cîine, care visa, visa. — ■ Bine i-a făcut ! ziseră copiii. El a rîs de familia lui și era să dea în măgar cu bîta.

Dar săracul baciul era bătrîn și slăbit de puteri.

Măgarului i s-a făcut milă și s-au întovărășit să meargă împreună și să facă o familie mare cu toții, — ceea ce s-a și întîmplat. Astăzi pisica doarme în cojocul baciului, iar le se încălzește lîngă burta măgarului, care se culcă cască și el.

Urmarea, pe altă dată, dacă ne mai aducem aminte. Un somn lin începu să se cearnă peste un sfîrșit de ate atît de fericit, și fiecare și-a luat păpușa lui în ca să o puie în așternuturile albe.

Tătuțu duce le-.. și de pe scăunel, în patul din odaia mică, cel mai gras, pe băiat...

. BALOM'L SPART

Din două baloane de cauciuc transparent, cumpărate :.... mîna conducătoare de aștri multicolori a vînzătorului işici, unul a crăpat. Evenimentul s-a petrecut pe neașteptate, ca la toate lucrurile umflate și trecătoare. A pocnit o dată, și copii și-au întors capul, cu impresia că a a „mîncat" o palmă. De sus cobora o sfoară fără 5'. Iet, cu o zdreanță de cauciuc spînzurată de ea.

Orice dialog rămânea zadarnic. În ochii lui Barutu ae rosteau lacrimi dramatice, și un geamăt îi rupse gîtlejul gras. Cînd plînge, frumosul Barutu nu mai seamănă cu sine și cu nici una din fotografiile lui. Gura lui, croită plastic pentru surîsuri de garoafă, cu arcul mlădios și sprinten, își pierde linia și expresia ; maxilarul deschis i se cască după regulile artelor japoneze ; își arată aproape toată limba. Un răget de mare sinceritate îi deschide toată orchestra vocală, însoțit de o gîrlă de lacrimi. Cu ce se poate înlocui un om ? Cu nimic. Și mai puțin un balon.

Totuș, baloanele au asupra oamenilor superioritatea că sînt identice, oarecum. Am încercat o minge, un cerc, am făgăduit un cal, o pușcă : toate laolaltă nu echivalau, în momentul dezastrului, cu balonul, și ne-am dus prin lume să căutăm un al doilea balon. Suferința lui Barutu era cu atît mai greu de vindecat cu cît un martor permanent sta de față ca să-i aducă aminte că nu toate baloanele se sparg. Balonul Mitului, surîzătoare și trufașe, plutea în aer, galben și roșu, sfidînd răskoacerea materialului și dilatația solară fierbinte. Ba mi se pare că balonul fetei se făcea mai mare și mai ispititor, pe măsură ce aducea aminte a balonului băiatului se micșora. Din ce în ce mai lucios și mai fraged, el își permitea capricii și fantezii, în jocul cu văzduhul.

Dragă Barutu, e primul tău balon pleznit. La 4 ani nu este prea devreme. Lacrimile tale vin dintr-un punct al iluziei, care va izvorî de-aici-nainte totdeauna. E un simplu început, și fii mulțumit, că, murind, balonul a pocnit. Se mai găseau în inima iui o voce și un entuziasm. Baloanele tale viitoare, cele mai multe, se vor dezumfla

rară zgomot, sleite nesimțit, iară să bagi de seamă decît pi momentul cînd, numărîndu-ți ațele, cele mai multe vor / atîrna în jos, tîrîte moale de o pungă goală. Asemenea baloane nu se vor mai putea umfla niciodată, căci nu va mai fi vînt.

Te necăjește balonul surioarei, mai ager și mai dîrz decît nădăjduia și ea. Ne vom plimba în tot orașul cu el ridicat și vioi și ne vom duce acasă, îi vom da drumul în odăi, și mîine, tot atît de tînăr și de nou, se va înălța și mai sus. Așa sînt baloanele, fătul meu. într-o parte pielea de cauciuc a fost mai tare, și bășicile scoase din ea s-au ivit cu o durată mai lungă, deși prețul fusese la fel. Și, cu baloanele tale dezumflate, vei întîlni baloanele care nu se Vnai dezumflă, și te vei mîhni. Nu te mîhni peste măsură, băiete, căci, la urma urmei, trebuie să-ți spui un secret : și balonul lui Mițu o să pocnească.

Totul stă, știi, în durata celor cîteva ore, a celor cîteva zile și în bucuria de-a te fi putut folosi de ele. Aici n-aș avea ce răspunde. Experiența, — de existența căreia o să afli atunci cînd nu vei mai avea ce face cu ea, — recomandă răbdarea, exact pentru timpul dezumflării și poc-nirii baloanelor colorate. Îți vine cumplit de greu să asimilezi această idee, dar ea se cheamă înțelepciune, tot un balon, care crapă mult mai des decît baloanele de gumă. Fă-te de pe acum înțelept, de la o vîrstă cînd în loc de *javră* limba ta peltică rostește *vahză*, și cînd gura ta întor-tochiată pronunță *jivazi* drept *vizavi*. Căci înțelepciunea adevărată e mai bine să fie peltică pruncește decît complicată, în silabele ei dure, de gîngăveala termenului marilor înțelepciuni.

^tuminți și mici un coș, în care să puie la vară patru cireșe. KȘi cum lucrau mâinile, mergea și gura și se croia po-■restirea...

Basmul începe, ca toate basmele, cu vorbele : «A fost iată», pentru că tot ce se întâmplă din lumea basmelor, ■5-a petrecut odată, adică pe vremuri, și nu se mai poate petrece încă o dată.

A fost odată o toamnă dulce și lungă, cum, —
nu e
■vorba, — au mai fost și altele, însă nu la fel
în totul și
■întocmai ca toamna aceea. Pasărilor
călătoare, — berze cu
■ aripile mari, rîndunele mici și alte soiuri de
săgeți zbură-
toare, cu ciocul cît chibritul sau cît creionul
sau cît nu-
fciau, — ajunseseră cu bine în țara caldă,
unde aveau să
K, trăiască pînă ce trecea gerul și se topea
zăpada de la noi.
■Pasărilor de la Giurgiu așteptaseră pasărilor
din Argeș, de
la Bacău și Severin, și după ce se adunară
toate, au trecut
■in nori de stoluri către miazăzi, peste
Dunăre, peste Sfîntul
Munte și peste Mare, în Egipt și mai jos, în
nisipurile fră-
mîntate de vînturi, prin care umblă de mii de
ani stafiile
de

piatră.

Văzînd că încep să îmbătrînească și că unele din ele nu o să mai aibă puterea să se întoarcă de două ori înna-poi, pasărilor au ținut sfat laolaltă și s-au hotărît să zidească un palat.

În timpul convenit, toate pasărilor aduseră cîte ceva și, răspîndindu-se de trei ori pe întinsul lumii, ele grămădiră, dumicat cu dumicat, purtat în cioc, cea mai mare cetate din lume. cu bolți și încăperi și cu o turlă la mijloc. În turlă fu pus paznic un vultur negru, cu o sută de ajutoare i o sută de ciori. Vulturul sta în fereastră sau pe vîrful tur-;

Jci, iar pe creștetele învelitorilor mai joase, în colturile palatului depărtate, vegheau ochii de oțel ai corbilor, armați cu ciocuri gata de luptă și cu gheare din același metal.

Cîteva rîndunici bătrîne, ca niște maici cu comanacul turtit pe frunte, rămăseseră în palat, — și cîteva becațe. Și, la intrare, în eîte un picior, străjuiau șase cocori dobrogeni, — trei de-a dreapta, și de-a stînga trei, — cu gîndul la nuferii albi de la Cernavoda.

Străjerii n-aveau de păzit numai însuș palatul, ci mai ales marile averi adunate prin vîrfuri și firizi. O pasăre, cit un fluture de mică, o pasăre galbenă, ciocănise în geamul unei împărătesc de prin raiurile fierbinți ale pămîn-tului, și împărăteasa, uimită de frumusețea Pițigoiuii de Aur cu ciocul de os, 1-a lăsat să intre. Dar după trei zile tîlharul a plecat, furînd în cioc un ac de diamant fermecat, cu vîrful tare și țepos ca pintenul de glădttă. Acul, păzit în ziduri de marmură trandafirie de către toți cqi o sută de împărați care s-au strecurat printre timpuri la tron, avea însușirea de-a lumină cu o scînteiere de lună pînă la depărtări, și ei fu pus, cu piatra lui de jar alb întoarsă încoace, în locul cel mai înalt al palatului pășăresc, strălucind ca un luceafăr mai mare.

Isprava izbutindu-i bine, a îmbărbătat inima Pițigoiuii de Aur. El zise măicuțelor rîndunele ; „Stați, că o să mai aduc și alte averi, căci acum am înțeles cum trebuie să lucrez și nu mă las pînă nu umplu cu străluciri scumpe candela fără. undelemn din turla cioroiului Dumitru". într-adevăr, cioroi fuseseră toți botezați, ca să ție de călin-

darul românesc și ca să se simtă jurați și legați sufletește de cetele sfinților. O sută de ciori primiseră o sută de nume, ca oamenii, și în fiecare dimineață și seară, când se văr-sau laolaltă, amestecându-se, apele luminii cu apele întunericului, vulturul îi striga pe nume, ca să vadă de nu cumva vreunul, apucat de dorul pribegiei, ar fi părăsit creasta coperișului de pază și ar fi plecat. Însă cioroii nu s-au mișcat din locul lor niciodată, și totdeauna ei au răspuns de câte două ori pe zi chemărilor vulturului, zicînd : „Crau, erau", — ceea ce în limba ciorilor însemnează : „Sînt aici, fii fără grije. Nu plec."

Cu istețimea lui, Pițigoiul de Aur se duse la balconul altei împărătese din tărîmur'I? calde, care tocmai cireș o scrisoare de la tînărul ei împărat, dus departe, în cuprinsurile Mării de Mărgean, ca să cumpere și să aducă, pe spinări de cămile și elefanți, grîu și secară pentru supușii lui. Căci pe vremea ceea și în țările acelea unde nu creșteau bucate cu spicul gros și cu știulete mare, ca la noi, împărații făceau treburile astea, plătind cu mîna lor și cumpărînd, pe văzute și pe gustate, toată hrana oamenilor din împărății. Corăbiile aduceau, în strîmtorile Mării de Mărgean, butoaie cu brînză grasă, burdușe cu unt, saci cu porumb și grîu și sare. Și dădeau asemenea marfă, care în țara de unde venea se făcea de la sine, pe alte mărfuri, de alte soiuri, care și ele, în partea locului, se făceau de la sine : curmale, portocale, rodii, scortîșoară, dinți de elefant, os de broască, și mărgăritare, — și schimbul trecea prin mîinile împăraților, și lumea era mulțumită.

Împărăteasa era bucuroasă foarte de cele ce-i aducea la cunoștință împăratul și întrerupse citirea scrisorii, în clipa

cînd, cu coada ochiului, zărise Plîțgoiii! galben răsfațîndu-se în fereastră. Ea deschise cu băgare de seamă ușa cerdacului, temîndu-se să nu-1 sperie și n?știir.d cu ce fel de poamă de prefăcut și de hoț avea de-a face. Afurisitul de pițigoi trăgea cu ochiul și cu urechea și sărea jucînd împrejur, sprinten și drăgălaș. Abia se întorcea cu ciocul într-o parte, că se și mută în partea ceealaltă, își întorcea capul pieziș, ca să i se vadă pata cărămizie ce-i sta frumos pe gușe, ca o floare de mușcată ; îi scînteia cînd ochiul drept, cînd ochiul sting — și, vrăjită de atîtea tertipuri, împărăteasa cu greu își mai potolea neastîmpărul de a prinde pițigoiul, pe care voia să-1 ție în palmă, să-1 ducă la ureche, să-1 mîngîie cu obrazul și să-1 sărute.

A ! ce șarpe de pițigoi ! Cînd împărăteasa îi zise încet, strecurîndu-și vorbele prin crăpătura ușii cerdacului : „Nu vrei să fii al meu ?", el răspunse : „Cirip". Cînd îi zise t „Apropie-te și vino înăuntru, pițigoiul răspunse de două ori : „Cirip, cirip". Și cînd împărăteasa deschise ușa de tot, el nu fugi, ci se piti în penele lui de aur, ca o pitulice, și împărăteasa îl luă cu gingășie în mîină, ca o minge. Pițigoiul nu se zbătu defel și se lăsă dus în bogatele încăperi ale împărătesei.

Pițigoiul nu mai văzuse niciodată o împărăteasă de culoarea ei. Împărăteasa dintîi, de la care furase acul cu luceferi, fusese roșcovană la păr și albă ca smîntîna. Împărăteasa de acuz, era negricioasă, și, cu toate astea, neînchipuit de frumoasă. Pielea ei era ca dulceața, și în albul ochilor se rotunjea o lumină ca prunele brumate ; genele, groase, se încurcau ca fulgii ; gurița avea surîsul ca miezu' sîmburilor de caise ; degetele erau lungi și moi, șoldurile

înalte, și croiala ființei întregi a împărătesei ieșea din niște tipare pe care Dumnezeu le gândise mult și le iubise.

Pițigoiul intrase în obiceiurile împărătesei : el dormea pe căpătîiul înalt al patului, cu ciocul întors spre ochii ei, pe care îi gătea cu giuvaere. Fe trupul mic al pă-săruicii încăpuseră toate podoabele, cu atît mai scumpe cu cit erau mai mărunte, ale domniței, care a gătit-o cu mîinile ei, ținînd-o în poală și pe genunchi. De jurîmpreju-rul gâtului, împărăteasa îi aninase un șirag de opt mărgăritare, cele mai strălucite din toată lumea. La piciorul stîng îi petrecuse inelul cu briliante cel mai mare din toate împărățiile, iar la piciorul drept îi pusese o pietricică, singura din toată lumea și a căreia licărire albastră era ca un fum. Piatra, — luată din timpurile foarte vechi, din degetul unui împărat, eare supusese voinței sale toate pămînturile și toate apele, și biruit numai în ziua cînd i se putuse ghici taina și cînd a putut să-i fie zmulă. piatra din podoabele lui, — avea puterea să vindece, să înviere morții, să întinerească bătrînețea și să prefacă toate gîndurile în bucurii și fapte.

Gu această piatră la inel, omul putea să umble pe ta-laze și pe nori; putea să zboare, putea să afle, să știe și să învețe ; putea să vorbească în limbi străine ; putea să facă flori și fructe în mijlocul iernii; putea să scoboare fulgerul la poruncă ; putea să facă din apă vin ; putea să scoată apă din pietre ; putea să schimbe pietrele în ©ameni și oamenii în pietre.

Cînd se văzu Pițigoiul de Aur stăpîn pe firimitura de piatră de la piciorul drept, nu-i mai lipsea nimic. Pe fe-

reastra deschisă, și-a luat zborul către Palatul Păsărilor, pe care avea să-1 înzestreze cu niște puteri neînchipuite. Însă, ca să nu zică împărăteasa că a prădat-o (destul că o lăsa cu inima frântă), el zise pietrii să se mai facă o piatră la fel cu ea, ca să lase și împărătesei una. Cum s-a zis, așa s-a și făcut, — și se mai făcu o piatră la fel, însă cu câteva puteri mai puține decât piatra Pițigoiului. Noua pietricică putea cât și mama ei, foarte multe minuni să facă : nu putea să dea însă tinerețe decât împărătesei, împăratului și copiilor lor, pe alții neștiind să-i întinerească. Din această pricină, împărăteasa cea negricioasă și frumoasă și împăratul, dimpreună cu copiii lor, mai trăiesc și azi, frumoși, tineri și voinici ca și pe vremuri, mutați departe, tocmai în țara lui Numaidecîtdedesubtul-răsăritului-soarelui, unde, ca să te duci, trebuie să umbli pe apă o sută și cinci luni ; și dacă nu obosești ajungi.

Între timpuri, însă, un băiat de sătean din părțile pustietății, care păștea caprele prin preajma Palatului Păsăresc, văzînd licăririle stelei din vârful turnului Marelui Vultur, s-a apucat să o bată cu pietre, socotind să o doboare. Zadarnic l-au croncănit cioroi și l-au ocărît maicile rîndunici : el da cu pietre. Pietrele dimprejurul Palatului nu erau nici ele ca orice bolovani, fără chip. Dimpotrivă. Fie că acolo era locul unde Dumnezeu făcuse lumea, fie că pe-acolo fuseseră biserici multe și se ciocniseră împărățiile și palatele, unele cu altele ; adevărul este că fiecare piatră era un înger, o floare, un dobitoc sau un pește, și băiatul cu caprele arunca în turn numai cu ființe împietrite.

Ce-a pățit însă băiatul cu caprele, știe numai pielea lui ! Văzîndu-se luat mereu la ochi cu aruncături, acul cu luceferii, acul din vârful turlei, care luminează Palatul, s-a necăjit și, scoborînd ca o viespe, s-a năpustit asupra păzitorului de capre și s-a pus să-1 înțepe. Vîrful lui intra și ieșea mereu, în mădulare. De înțepături, spinarea făcu o cocoasă ; capul creșcu cît banița ; mîinile se arătară ca niște broaște-țestoase ; pleoapele se umflară ca pepenii galbeni înjunghiați. Despre picioare și despre ce mai rămînea din om, nu mai vorbesc. Cu toate umflăturile lui, din tălpi și pînă în creștetul capului, băiatul creșcu în sus și pe laturi cît o claie de fîn și, nemaiputîndu-se ține pe picioare, umbla ca o bășică umflată, purtată de vînt, — și rideau de el ciorile și însuș vulturul, care nu știe de obicei să rîdă. Numai glasul se mai putea mișca slobod, al băiatului, și glasul băiatului se ruga să fie iertat, că nu mai face, zicînd că abia acum a înțeles că pasările sînt sfinte.

Tocmai atunci venea și Pițigoiul cu pietricica lui și, strîngînd sfatul pasărilor bătrîne, începu prin a le întineri pe toate, și toate bătură lumina cu aripi noi, de pui. Cînd veni și el, vulturul se ruga să fie miluit, trăgîndu-i-se șap'.e tute de ani din o mie și trei sute, cîți avea.

— Ba te facem de un an și jumătate, zise Pițigoiul, pentru că totuna e.

— Dacă zici dumneata !..., zise vulturul. Însă atunci să-mi faci și o vulturiță, căci mi s-a urît singur aci, numai cu cioroii.

Vulturul s-a ridicat pînă în fundul cerurilor, întinerit și însoțit de o vulturoaică mîndră, cu care a făcut mii de rotogoale în văzduh.

— Acum, pe băiatul cu caprele, adaose Pițigoiul, să-l iertăm și să-l facem paznicul nostru, că s-a pocăit. Avem nevoie de un om, ca să ne păstreze pietricica în palat.

Cînd auzi, băiatul cu caprele s-a dezumflat și s-a făcut frumos ca un rege, iurîndu-se să păzească palatul strașnic, cu toate puterile strînse în pietricica Pițigoiului.

Nurnaidecît, un părete de plumb gros se așternu pe uși, pe ziduri, pe turle, ca o zidărie nouă peste zidăria veche, ca și cum palatul întreg ar fi intrat într-un glonț de pușcă. Cioroii fură trimiși la treaba lor, luați pe sus de un nor adine de corbi, care trecea din Sahara către Oceanul înghețat. Și băiatul cu caprele, pe care îl chema Niță, și-a luat în primire cheile și comorile. Și ca să-și fudulească și el caprele lui, le-a făcut coarne de sticlă, cu fețe de curcubeie și copite de agată lustruită, și, schimbîndu-le ță-căliile în barbișoane de ibrișim și făcîndu-le pielea de catifea, le-a pus și cîte un dășag de aur în spinare și le-a trimis acasă cu țapul, la părinți, care erau niște săteni harnici și săraci, ca să-și cumpere pămînt.

Și, de-atunci, palatul e gol aproape tot anul, căci nici o pasăre nemaiputînd să-mbătrînească, ele nu mai rămîn neputincioase în mînăstirea lor, ci se întorc, întinerite în fiecare primăvară, din țările calde, la Giurgiu, în Argeș, la Bacău, la Severin și în București...

Acum, dacă povestea noastră nu v-a plăcut, să ne iertați.

Bună dimineața, soare ! Din zintîi april, Tătuțu te salută. Ai cam întîrziat și ai ținut să dai dreptate călindaru-lui țărănesc. Tu ești mai științific decît Institutul meteorologic și decît amatorii autodidacți ai deprinderilor lui Galileu și Ticho Brahe, de mult osîndite. Tu ai refuzat să fii de părerea savantului teolog Georgescu, care ți-a luat-o înnainte și ți-a făcut socoteli de nu te mai puteai mișca. Ai; dat zăpadă și Cracăm de Pastile oamenilor învățați, și ți-ai păstrat așternuturile de aur și florile pentru Pastile noastre. Ia te uită cum te primesc în Ierusalimul Cîsmigiu-lui panseaua și ramurile, despletite în pieptenele vîntului încetinat.

Au ieșit întru întîmpinarea copitelor mici ale asinului tău alb, înșăuat cu cergi împăturite, toți copiii zulufați, trandafirii și albi, care te-au căutat cu cîrligul în sobă toată iarna, prin lînăria moale și fragedă a cenușii. Bine-ai venit sănătos ! încă de aznoapte s-au auzit încereîndu-și arcușurile și cobzele pisicile nopții, greierii, care torc, la întunericul stelelor, firul, de unde 1-a lăsat mîța cînd s-a eulcat. Tătuțu nu crede în ființa greierului zburdalnic, cum n-a crezut nici în Pastile trecut. Clopoțeei cu sîmburi de cireșe, care sună de cîte ori îi clatină vîntul, sînt arătările auzului, goale.

De-a lungul grădinii se plimbă un grădinar ciung, semănătorul cu o mină validă al' frumuseților cu mireasmă. El ochește grădina, din față și pe dungă, mai de la stînga, mai de la dreapta, ca un zugrav care caută zîmbetul cel

mai fin în asemănarea cea mai bună. Trimite violetul puțin mai către lac, și roșului îi face loc mai în fund. A ! mărgăritarul : te-am prins ; tu sunai ca greierii, din cojile tale de mazăriche, aninate în aer de câte o mustață. Și boii, care trag de carul cu ghivece de garoafe, s-au înveșmîntat și ei în odâjdiile soarelui, aproape să îngenunchie subț epitrahil și să se spovedească.

— Stai frumos, că vine „căpitanul”. Mițu ! nu e voie să pui mîna. Baruțu ! să nu rupi.

Un fluture galben canari străbate ștufa soarelui, adincă și dulce, ca un fulg de tămîie.

Căpitanul e un paznic înalt, mai mare peste paznici, cu scîrlionți răsuciți, trași de vîrfuri subț nas. El și-a îm-părechiat o uniformă de ofițer, care nu aparține nici unei armate cunoscute : chipiul -e la Comună, tunica de la Teatrul Național și moletierele de la Operă. La mîna dreaptă îi atîrnă, de o curet un ștreang, o vînă de bou împletită. purtând inscripția : „Salutări din Ocnele-Mari”, și în cleștele degetelor de la mîna stingă el ține în dreptul gurii un trabuc. Are și decorații, puse pe piept ca într-o verigă de chei, și care atestă, în timp de pace îndelungat, o mare bravură de sedentar. El se uită, ca și grădinarul, pe diagonală, afectînd, fără să știe, simțul de perspectivă al acestui constructor de ronturi și mozaicuri în zigzag. Și cînd a trecut un domn bine îmbrăcat, îl salută, cu înțelesul unui respect colegial. Se vorbea într-un roman de demult de un călăreț fără cap, care colinda cîmpia și pădurea, dus de un cal priceput în peripeții. Căpitanul

trece, prin Cișmigiul principatului cu pești de aramă printre luntri, ca un călăreț fără cal, dominînd lumea vegetalelor de petale mici și parcurgînd zeci de kilometri inutili, cu trabucul și cravașa. Între marinarii cu fes ai heleșteului de beton, el e silvicultor și r:prezintă Codul.

În cîntarul cu limba de orologiu cade un ban prin zece înghițitori de metal, din stomac într-alt stomac, și limba se mișcă pe un cadran cu kilograme. Baruțu are douăzeci și Mițu nouăsprezece kilograme exact. Gîlceava se iscă din pricina cifrei : nici unul nu știe dacă douăzeci e mai mare decît nouăsprezece, și fiecare e satisfăcut cu cifra lui, găsind-o mai bună pe a celuilalt, fără să știe nici că exprimă greutatea. A pus Tătuțu un ban și a ieșit numărul cel mai bun, anume. Cifra de fetiță e neapărat mai frumoasă. În cîntar, înăuntru, e o înțelegere cu Tătuțu.

Tătuțu știe tot, poate tot, vede tot, face tot ; nu încape îndoială. El a înființat și Cișmigiul, ca să-și plimbe copiii, și, ca să le facă plăcere, a pus în Cișmigiu și ceasul acela roșu, pe care Baruțu îl numește „tîntal”. Și soarele tot Tătuțu 1-a făcut. Și bananele le-a făcut el. Ceea ce nu are nici un înțeles serios și pare o păcăleală, care nu prinde, este că Tătuțu ia banane și dă din buzunar hîrtie. Hîrtia nu o face tot el ?

Ce rușine o să-i fie lui cînd copiii vor afla că Tătuțu nu a făcut niciodată nimic...

Fiindcă ai fost cuminte, mă țiiu de cuvînt și-ți povestesc cum era pădurea în care mă jucam eu toată ziua de vară, cînd eram mic.

Tu știi ce este o pădure. Mergi între copaci, în sus și în jos, înaintea și înapoi, la stînga și la dreapta, și pretutindeni numai între copaci, și copacii sînt înfiți în pămînt, de rădăcini. Tot așa era și pădurea mea, cu deosebire că, în loc să fie lipiți de pămînt, copacii umblau de colo pînă colo, neșinuți de nimic. Cîteodată, cînd treceam prin pădure, era acolo toată, și, pînă să mă întorc, nu mai era deloc, și a doua zi iar venea îndărăt. \

Nu știi cum s-a întîmplat că pădurea asta fără păreche a fost zămislită mișcătoare. Poate că din pricina multor copii cîți erau în satele care încingeau codrul de jurîm-prejur, copacii au luat ceva din zburdălnicia lor și au rămas nebunatici și copilăroși. Cîteodată ne suiam cîte zece, cincisprezece într-un pom, și el o lua la drum cu noi, ca un car cu boi ; ne plimba prin toată pădurea și se întorcea, cu noi în cîrcă, în locul unde ne suisem. Apoi, își înmuia crengile, lăsîndu-le cu noi în jos, noi ne ploconeam ia el, el da din vîrf a „mulțumim dumitale”. Pomii erau și niște tîl-hari : intrau în livezile oamenilor și prădau merii pîrguiți și perele coapte. Cînd ai să vezi vre un brad cu poame în el, să știi că ai de-a face cu un hoț. Copacul se scutura nițel, cînd se adunau copii, și toate poamele furate le erau dăruite lor.

Era o babă cu părul roșu, în partea locului, care făcea farmece și vrăji cu pădurea copiilor, puind arborii să umble la rînd, ca plopii, unul înnapoia celuilalt, pe marginile drumurilor, de o parte și de alta, și dacă voia să gonească un om, înfricoșat, din casa lui, ca să i-o ia alții, Baba trimitea patru, cinci molifți bătrîni de se așezau în poartă, plini de bufnițe și cucuvăi, și cîte unul pleca din pădure cu lună cu tot, luna aflîndu-se tocmai în păienjenişurile lui, cînd pornea copacul. Spune tu, nu te-ar apuca frica și n-ai fugi dacă, deșteptîndu-te într-o bună dimineată, ai da, în bătătură, de patru clopotnițe sau biserici, ieșite în timpul nopții din pămînt ?

Cît privește molifții, ei au și o voce ciudată, că răsună cum ar șuiera un clopot în desimea lor, și uneori parcă ai purta în ei cîte un ceasornic mare, care bate orele și toaca lor măsurată. Subt camilavca neagră, atîrnată brazilor din creștet pe brațe, se aud șoapte călugărești, pădurile din creștetul munților vorbind adeseori cu Domnul, în limb'a de rugăciuni a vîntului, care-i graiul către vecie a lucrurilor tainice de pe pămînt.

Pădurea mea era și locuită de o mulțime de făpturi cu coarne sau numai cu copite, cu labe, degete și unghii ; făpturi, unele mari, însă blajine, lăsîndu-se să fie apucate și prinse ; zimbri cu fruntea lată, cerbi cu ramuri în cap, țapi cu zulufi de os, și mistreți, purtători de rîturi ai ștampilei umede dumnezeiești, însemnată cu două litere, alfa și omega, în mijlocul unui rotogol. Noi alergam cîte o jumătate de ceas după un bivol sălbatec, îl prindeam în brațe, și el se dezumfla încet, dîndu-și sufletul întreg, de bucurie.

Vrei să-ți spui adevărat ? Animalele erau de cauciuc subțire, și pădurea era de gutapercă, — și primarul nostru le umfla în toată sîmbăta seara cu pompa de bicicletă, ca să avem cu ce ne juca duminica dimineța.

HOȚUL

În cutia cu pălării vechi, sta un urs, de catifea. Dacă nu era galben ca floarea-soarelui, el ar fi fost fioros, și podul întreg ar fi tremurat de frica lui. Aveam în pod doi berbeci năpîrliți, trei vaci fără picioare și un armăsar, care sta în pod fiindcă era de lemn și vopsit cu pensula verde. Dar ursul era galben, și culoarea asta micșorează seriozitatea lucrurilor, nu sperie pe nimeni și au luat-o florile pentru ele. Și mai avea ursul doi ochi de sticlă, care se uitau drept în tavan. Domnișoara cusătoreasă, îmbrăcînd ursul din șase petice croite frumos, cred că s-a înșelat cînd a trebuit să-i puie și ochii, greșind cutia ochilor de urs și luînd, dintr-altă cutie, doi ochi de porumbiel. Un urs se cere încruntat : ursul nostru din pod se uita cu bunătate.

Ursul stătuse jos, în casă, doi ani întregi, și ajunsese atît de stricător, încît am fost nevoit să-l pui deoparte, în singurătate, și el s-a trezit în cutia de pălării, numai după ce încercasem zadarnic fel de fel de mijloace de îndreptare. Croind ursul din fața unei scurteici, moștenită de la o cucoană bunică, croitoreasa nu se gîndise că, fără să vrea, îi dă, prin potrivirea mădularelor, niște năravuri pe care

nici scurteica, nici catifeaua nu l-avuseseră în timpul lor. Tatăl urșilor, care umblă nevăzut prin lume și îngrijește în munți de copiii lui, săpindu-le peșteri, răsturnând iarna câte un pietroi pe bîrloage, spălîndu-i în somn, piep-tănîndu-i și tăindu-le unghiile cu un fierăstrău de argint, face ce face și trece și pe la urșii de pîslă, pentru copii, și le dă câte un crîmpei de nărav.

Ursul nostru se năvălise să fure, și nu fura altceva decît bomboane, ciocolată, dulceață, fructe și rahat. Cînd Tătuțu aducea o cutie cu lucruri dulci, ursul mirosea și golea numaidecît cutia, fără să-1 vadă nimeni.

— Cine a mîncat ciocolata ?

— U'su, răspundea băiatul, ridicînd din umeri. Nu mai e.

— Dar cutia cu bomboane englezești ?

— U'su, răspundeau fata și băiatul.

Îl văzuseră amîndoi. L-au prins de câte ori cu cutiile în brațe, fugind sub canapea. L-au și bătut, Odată i-au rupt o ureche de bumbac. Doi ani de zile ursul a mîncat toată dulceața de zmeură și de chitră, caisele verzi, nucile, șerbetul. Însă el nu mîncă tot borcanul, lua câte puțin, ca să nu se cunoască, scotea câte un pumn de bomboane, câteva bucăți, și le mîncă pe toate cu încetul.

Așa s-a făcut că am trimis hoțul în pod, ca să-1 pedepsim și să cruțăm dulcețurile copiilor. Însă el fură și acum. Vine din pod. Noi nu l-am întîlnit niciodată pe scară, se ferește de noi, însă copiii l-au văzut de mai multe ori cum vine, cum deschide dulapul, cum desface borcanele și cutiile, cum le golește și cum fuge îndărăt. De copii, ursul nu

vrea să se ferească. Strămutarea lui în pod a fost cu atât mai bine venită cu cât învățase de la urs să mănânce zahăr, și mielul cu părul creț. Și de la miel a învățat și mingea să pape dulceață furată, cofeturi, cozonac și prăjituri. Ba mi se pare că ursul niciodată nu a mâncat ce mănâncă acum toate mingile, care înconjoară borcanele și cutiile și sug din ele tot.

Tătuțu nu bate ursul, nici mielul, nici mingile, pentru că el știe că trebuie să crească, și lasă dulapurile descuiate, cutiile cu capacul nițel ridicat, borcanele cu țipla nelegată, pentru că mingile nu au degete ca să dezlege sfoara și să descuie dulapul. Totuși, într-o zi, Tătuțu o să se puie la pîndă, chiar în dulap. Când ursul și mielul vor veni cu lingurița în lăbuță ca să se înfrupte, o să-1 găsească pe Tătuțu între borcane. Și atunci, nu știi care din trei va fugi mai repede, speriat : mielul, ursul ori Tătuțul.

CHEILE

Mițu și Baruțu au mai crescut și încep să comploteze.

În ceasurile scurte dintre păruieli și ghionți, dați și primiți, înțelegîndu-și interesele de generație mai bine, ei își dau seama că au datoria să se organizeze împotriva marilor adversari: Măicuța și Tătuțu, unchiul Sesis și mătușa Tătana. Libertățile lor au văzut din experiență că sînt limitate de reguli și dogme. În ordinea morală nu e voie nimic, iar în ordinea materială totul e încuiat. Afurisiții

și tartorii au dus perversiunea pînă la rafinamentul dulapurilor cu broască, blocate cu o fărmă de metal trecută pe o verigă. Cu toate că, nemișcate și blînde la locul lor, s-ar lăsa de bunăvoie cotrobăite, dulapurile sînt ca și cum nici n-ar fi acolo unde se găsesc, căci stau în buzunarele asupritorilor, unele la Măicuța, altele la Tătuțu.

De la bucătărie pînă la dormitoare, numai dulapuri de toată mărimea și înălțimea. Nu e odaie fără un dulap cel puțin. Te întrebi de ce mai e nevoie de dulapuri dacă sînt odăi, și ce rost mai au odăile dacă mai ai și dulapuri, chei la odăi și chei la dulapuri. E absurd. Și mania cheilor cu broască merge și mai departe. Chiar în dulapurile încuiate, dacă umbli la ele, dai de saltare încuiate, și în saltare, de cutii încuiate. Nemaipomenit !

Odată, Baruțu a găsit ușa unui dulap crăpată și a strigat numaidecît pe Mițu. Descoperiseră, în sfîrșit, drumul la tainele mari și aii intrat amîndoi în dulapul cu haine. Decepția le-a fost serioasă trezindu-se amîndoi între pantaloni atîrnați de cîrlige și fuste și dînd și de alte rafturi încuiate. Dulapul mai avea și patru uși, iar la mijloc o grămadă de polițe, pînă sus. Ce rău e să fii mic, și mai ales ce nedreptate ! Tot ăia sînt de vină că ești mic : puteau să te facă mare dintr-o dată, să nu aștepți să crești, cît le-o place lor, douăzeci de ani. E o înțelegere secretă între părinții din toată lumea. Ei se prefac că se gîlcevesc unii cu alții pentru tot felul de pretexte, dar în fond sînt de perfect acord : copiii trebuie să fie mici și să stea mici o viață întreagă. N-ar vrea și Baruțu să aibă mustăți ? De ce n-are mustăți ? N-ar vrea și Mițu să puie

fustele mamei ? De ce nu poate ? fiindcă e ținută mică într-adins, să nu poată să se gătească.

Au adus la dulap scaune, s-au suit pe ele și au dat de cutii încuiate. De cine le încuie ăia, dacă nu de ei ? Situația asta trebuie să se sfârșească. E de netolerat. Te pupă toată ziua cu ipocrizie și ascund de tine tot. Vreau sinceritate și lucru pe față, — ori totul, ori nimic.

Un zgomot de explozie a venit de sus, și un vaiet cu țipete a izbucnit.

— Unde sînt copiii ? a întrebat Tătuțu.

— Adineaori erau pe-aci, nu știu unde s-au băgat, a răspuns Măicuța înspăimîntată.

Au dat fuga din două părți pe scări, și un spectacol dramatic s-a desfășurat înaintea lor, în dormitor. Dulapul cel mare, cu patru dulapuri, era răsturnat peste Mițu și Baruțu, și a trebuit o jumătate de ceas ca să poată fi scoși de sub dărîmături, din haine, din rufărie și ciorapi. Le căzuseră în spinare, ca o avalanșă de lucruri îndrăcite, dulapul, și toate cutiile de lemn și carton s-au prăbușit, lovindu-i fiecare cu un colț undeva. O umbrelă îl nimerise ca un cioc de barză pe Baruțu în ceafă, și făcătorul de rele zbiera afirmînd că 1-a „omolît”.

A fost prima revoluție adevărată din familie, și răniții, tratați la infirmeria gospodăriei, cu fricțiuni și oblojeli, s-au dezumflat abia după patru zile, cît a durat și așezarea lucrurilor la loc. Numai ridicarea dulapului în picioare a ținut o jumătate de zi, demontat cu șurubelnița și montat bucată cu bucată.

Modest și lingușitor, Baruțu s-a așteptat și la o bătaie pe nădragi, dar Măicuța 1-a cruțat, mulțumită că dulapul 1-a prins înăuntru și nu 1-a strivit.

— Nu mă bați, Mămico ? a întrebat Baruțu.

— îmi pare bine că e cel puțin conștient și logic, a zis Tătuțu, ca un înfumurat.

În împrejurările cele mai grele el spune vorbe umflate, tot ca să-și ascundă gîndul de ei.

— Las' că te-a bătut el, Dumnezeu, a răspuns Măicuța.'

Va să zică, și Dumnezeu are o înțelegere cu ei... Nu

mai e în viața asta nici o libertate. Cînd nu te vede că te streкори binișor pe scară Tătuțu, se ține după tine Dumnezeu. Nu mai poți nici să sufli: de atîta camarilă. Ce-i atunci Baruțu ? jucărie și bătaie de joc ?

Procesul s-a judecat după ce au fost scoase pansamentele. La picior, Baruțu a rămas cu o zgîrietură adîncă. Buricul unui deget i-a rămas mușcat de o casetă, în care și-1 vîrșe ca să ridice capacul. Fusesse scos de subț boarfe cu degetul prins în deschizătura de metal. Flagrantul delict era evident : voia să forțeze capacul, dar nu 1-a ajutat Dumnezeu, care ține cu părinții. Cum vrei să mai aibă o părere bună copiii despre el, cînd face poliție pentru ăia ?

La proces au fost citați și Colonelul și Tătana, și n-au lipsit din Curtea cu Jurați nici pisicile, admise în calitate de apărători, întrucît ele, cățeii și găinile sînt în solidaritate cu ei. Din motive însă speciale, în legătură cu intendenta, găinile, rațele și gîștele, cu toate că acuzații cereau o largă publicitate a dezbaterilor, n-au figurat în instanță. Cocoșul Ioniță s-a mărginit să ia informații pe la fereastră, înălțîndu-și un ochi pînă la geam și comunicînd poporului,

din cînd în cînd, impresiile diformate, din şedinţă. Colonelul s-a prezentat în uniformă şi cu decoraţiile pe piept. Văzîndu-1 că şi-a pus şi pe „Mihai Viteazul”, Baruţu şi-a dat seama că se va petrece un lucru grav şi a sfeclit-o. Mai ales că unchiul Sesis, indiferent de zîmbetul lui, nici nu l-a băgat în seamă.

— Nu te mai uita aşa la mine, i-a atras atenţia Tătuţu. E prea tîrziu. Te-am dat la Curtea Marţială şi vei fi judecat după Codul Justiţiei Militare.

S-a isprăvit, nu mai era nici o scăpare. O să-1 mă-nînce ocna.

Pentru solemnitatea justiţiei, acuzaţii au fost ţinuţi în coridorul de la baie. Intrînd în sala de şedinţă, Colonelul a tuşit pentru pregătire, şi sabia lui s-a lovit de pardoseala de gresie ca de o lespede grea de eşafod. „E gata?”, a zis şi a sunat din clopoţelul cu care altădată era chemată la sufragerie Kati. „E gata”, i s-a răspuns. Aprodul care strigă pe împricinaţi era soldatul de ordonanţă al Domnului Colonel. O să vadă şi el, Baruţu, acum ce-i un colonel. Nu mai e Sesis în civil, care îl răsfăţa pe genunchi şi pe care îl trăgea de cioc, cu o lipsă de respect tolerată binevoitor. O tresă groasă şi trei subţiri : patru trese ele aur. Şi epoletii. De sabie, nu mai vorbim : se trage afară, lungă, lungă de tot, şi taie. Cu sabia asta Domnul Colonel a ucis la Mărăşeşti o mie, mi se pare, de turci.

Soldatul a strigat pe întîiul acuzat. Vrea să vie şi Miţu. Nu se poate. Fiecare cînd e chemat. Acuzatul e adus de soldat, cu ochii-n pămînt. Nu s-a ştiut cînd, venise şi Părintele. Aştepta şi el pe scaun, la masa juriului. Toate

autoritățile erau adunate. Vorbește Colonelul «u condeiul în mână, fiindcă se fac și acte.

— Ia mâinile de la spate, stai drept și răspunde.

Baruțu nu putea să stea drept și să-și ia mâinile de la

spate. Ținea într-o mână bilele și în cealaltă un corn.

— Cum te cheamă ? a întrebat Domnul Colonel Președinte.

Baruțu s-a speriat. Unchiul Sesis a uitat cum îl cheamă.

— Baruțu ! răspunde tărăgănat Baruțu.

— Ce nume e ăsta ?... Asta nu e nume de judecată..; Spune cum te cheamă legal !

Baruțu s-a uitat la Tătuțu, dar Tătuțu nu se mai uita la el. Trage cu coada ochiului la Măicuța, dar nici Măicuța nu se mai uită la el. Întoarce ochii la Tătana, dar nici Tă-tana nu se mai uită la el. Are de-a face numai cu Sesis, dar nici el nu mai e' Sesis, e Domnul Colonel și Domnul Președinte.

— Te-am întrebat cum te cheamă și nu mi-ai răspuns. Răspunde.

— Nu știu, răspunde Baruțu, și o lacrimă îi umple fiecare ochi, în fața marei singurătăți în care se simte deodată izolat.

— Câți ani ai ? întreabă președintele.

Se gîndește, descurajat. Nici asta nu știe. Dar își aduce aminte ce a răspuns odată argatul Petre la aceeași întrebare, cînd a fost angajat.

— Sînt bătrîn, răspunde Baruțu.

Neașteptatul răspuns a turburat într-atît auditoriul, încît, la un semnal al Domnului Colonel, acuzatul a fost

repede scos afară și dus la baie, ca să aibă vreme juriul să rîdă.

— Cum ieșim din încurcătură ? a zis Sesis. Ne trebuie imaginație. Dus la baie, Baruțu a plîns lîngă Mițu, care a plîns și ea văzîndu-1 că plînge.

— Ce ți-a făcut ? mîncă;-e-ar mama, 1-a întrebat Mițu.

— Sesis nici nu mai știe cum mă cheamă, a gemut Baruțu, simțind că trăiește o împrejurare care-i dă dreptul să fie disperat.

— Ai spus că m-am agățat și eu de dulap ? 1-a în:- trebăt Mițu.

— N-am spus nimic...

— Ai spus că am căutat cerceii Mamii ?

Baruțu tăgăduiește, făcînd cu limba în cerul gurii un zgomot cum suge purcelul. Apare soldatul.

— Sînteți chemați amîndoi, zise soldatul.

Baruțu face loc soru-si să treacă.

— Intră tu întîi, zise Mițu.

— Ba intră tu întîi, zice Baruțu. Eu am mai intrat

o dată întîi.

Ciorovăiala la ușa ședinței face pe Sesis să o deschidă.

— Iar v-ați luat la ceartă ? întreabă Colonelul, care
își scosese sabia și chipiul. Abia ne judecăm de dulap...

Fiecare din copii începe o explicație și nu se poate pricepe nimic.

— Stați jos ! zice unchiul Sesis.

Baruțu dă fuga la Măicuța, și Mițu la Tătuțu. Solemnitatea a degenerat. Nu mai e nici masa în mijlocul odăii,

nici juriul încremenit pe scaune. Îi vine lui Baruțu inima la loc.

— Uite ce ne-am hotărât, zice unchiul Sesis. Nu vă mai judecăm, nu vă mai pedepsim ! (*Copiii sar la el, să-l pupe.*) Vă dăm vouă cheile de la toate dulapurile. (*Entuziasm.*) Să le țineți voi, la voi... Când o trebui ceva din vre un dulap, umblați voi și scoateți voi tot ce trebuie.

Atunci, verigă după verigă și snop după snop, de prin buzunare, de la cingători și de prin cuie, cheile le-au fost puse grămadă pe masă și date în primire : cheile din toată casa, cheile din toată curtea, de la pivniță, de la magazii, de la cotețe, de la murături și de la bijuterii, de la lemne și de la haine, de la cămară și de la rufărie, de la cărbuni și de la dulapurile cu cărți.

— De azi încolo, veți avea voi doi grije de toate, și Tătuțu și Măicuța or să stea și or să se joace. Voi faceți ceaiul, mîncarea, voi puneți untul pe pîine, voi o să lu crați și o să aduceți parale. Tătuțu și Măicuța au demisionat, și chiar acum se duc în curte să se dea în leagăn.

Voi să pregătiți masa, că mîncăm la voi.

Gîndindu-se mai bine, Mițu și Baruțu ar fi preferat să fie judecați și condamnați. Erau vreo sută de chei dinaintea lor și le examinau : unele găurite, altele cu bold. Semănau unele cu altele, dar o strîmbătură deosibea cheie de cheie.

— Azi facem tot noi masa, zise Măicuța. Voi, luați cheile și duceți-vă la dulapuri. Vedeți ce-i în fiecare dulap, ca să știți, și pe urmă le țineți la voi. Ia tu patru verigi și tu patru verigi.

Cam codindu-se, dar totuși bucuroși, copiii au încercat la toate dulapurile, și nici unul nu s-a deschis. Au luat cheile la rînd și de-a-ndaratele, o verigă după altă verigă, au apăsă în uși cu genunchiul, au scos limba, ca să meargă cheile mai bine ; degeaba. Au fost chemați la supă :

— La masă, copii !

Cîte o verigă cu chei, una după sita, a fost adusă la Măicuța pe masă, opt verigi pline cu chei mai lungi și mai scurte.

— Uite-le ! a zis Mițu.

— Ți le dau îndărăt, a zis Baruțu. Nu se potrivește nicăieri nici una.

PE O PALMA DE ȚARINA

PE O PALMA DE ȚARÎXA

Pe cîmpul dintre pomi, iarba e lăsată să răsară și crește în voie și neștire. Nu trebuie turburată tihna pămîntului, care doarme și visează buruienile frumoase cum îi trec lui prin somn. Cazmaua și plugul n-au ce căuta în livada păzită de dîre de umbră și de dîre de soare, în care joacă horbota frunzelor legănată de o adiere. Cîinii stau întinși în jurul mesei de lucru, la distanțe alese după umbră, și se mută cu ea. Doarme pămîntul sub ei, și dorm și ei cu pămîntul : e o înțelegere între toți, să se farmece unii pe alții și să-i legene volbura trează, care își închide ochii numai la înnoptat.

În fiecare an alte flori se ivesc să umple cîmpul. Venite nu se știe cum, ele n-au mai fost pe la noi niciodată. Anul trecut grădina fusese galbenă de sunătoare. Iat-o albă toată : un vâl de mireasă așternut pretutindeni. Aș căuta iarba nouă în botanica lui Bonnet, care asortează plantele după frunză și cuprinde toate buruienile din Europa, și cu numele ei latinesc m-aș duce în botanica **lui** Panțu, să i-1 aflu pe cel țărănesc, rumânesc.

Mi-e lene și lehamite de știință : nu mai vreau să știu nimic, vreau numai să mă uit și să mă dau în vîntul subțire, — cu frunzele, cu trifoiul, cu bălăriile, cu fulgii norului, care se duc lin, ca o luntre către Citera. Între două

rînduri de copaci se zărește lacul lui Bocklin, brăzdat, în drumul eternității, de o barcă de fantome. Acolo e mai frig, unda înnegrită a lacului e rece. Aici e cald, și floarea cu tulpine lungi, crescute dintr-o rădăcină, aduce o aromă de cimbru crud : sfeșnice cu cîte zece-douăzeci de luminări de om sărac, închinat la icoane.

Ce-i ăsta, ciulin ori scaiete ? Nu pune mîna să iei măciulia, care a găsit cu cale să fie carmină. Îmbrăcat întreg în zale și ghimpi, ca să-și ocrotească giuvaerul disprețuit de grădinărie, îți va sîngera degetele ca o spadă apucată, în luptă, de tăiș, zmucită cu palma. Cine se atinge de mîndria lui crîncenă, izolată după o pravilă aspră ? Îl ocolesc de departe și vrabia, și gîngăniile. și pictura, înnodat uscat ca sîrma și nedecorativ, crăcănat, iarbă a Diavolului singuratec și deșert.

Zeci de plante, cu floarea ușoară ca macul fragil, dă-rîmate de cum se atinge de minusculele ei batistă stacojie bondarul sau lăcusta, ridicate pe un fir de mustață ori pitite într-un cuib de troscot, sînt galbene și roșii, dar în zeci de feluri galbene și roșii, către violet, către jar, către ceară, către palid și aprins și roz. Albul e întotdeauna alb, albastrul e numai albastru, verdele e în toate și peste tot verde, ca în frunza cîntecelor plugărești.

Dacă știința nu ne-ar fi stricat poezia, cu afirmarea că generația spontană a fost un mit, afirmare pe care și acum turburarea că nu știm de unde începe viața și pentru ce, o primește cu o rezervă intrigată, am fi zilnic ispitiți de basmul că florile, nesupravegiate de laborator și ierbar, se schimbă unele în altele de la sine și că aceeași sămînță dă astăzi mușetelul și mîine păpădia...

Am în fereastră un ghiveci cu trifoi. în capătul firelor lungi, pe care un miracol le ține în picioare, se deschid cîte trei foi de fir, ca niște umbrele.

Îl păstrez în geam trifoiul, căci, mai bine decît altă plantă, îl văd zilnic trăind. Dimineața firele lui se apleacă și rămîn aplecate către soare. Seara firele sînt drepte, și foile s-au întors, cu o încîntătoare pudoare. Le văd închi-zîndu-se și deschizîndu-se, și această acțiune neînsemnată a unei plante nespus de gingașe, ce-și strînge ființa în fața umbrei, și pare că doarme noaptea odată cu păsările, cu albinele și cu vacile albe, farmecă și turbură.

Ce ești tu, și cum ne-am întîlnit, ca să-mi dai mie iluzia, pe care spiritul o respinge, că cineva te-a făcut și pe tine și pe mine, și că în fața unui fir diafan de iarbă cărțile și inteligența trebuie să capituleze ?

Cum te bucuri tu, ca și mine, de lumină, și te întristezi de întuneric ? Ce ai tu, care nu mă cunoști și nici nu poți să știi dacă sînt, cu mine, care te privesc cu uimire și necaz, fără să te înțeleg ? Ce cauți tu pe lume, și ce căutăm noi amîndoi ?

Cărturarul te numește „plantă” și-ți zice „trifoi” — și mie „om”.

Și mai mult nimic.

Fiecare cu numărul lui.

— Ai băgat de seamă... De cinci ani, de când ne este casa gata, nu a venit nici o pereche de rîndunele să-și puie cuibul în streășină noastră... Nu-mi place. Niște rîndunele sînt o binecuvîntare. De ce ni se refuză nouă ?

Am pregătit într-adins locuri adînci, de cuiburi. Am așteptat mereu primăvara. Au zburat împrejurul casei toate, și nu s-au oprit. Le-am chemat din pridvoare cu gîndul : „Nu veniți și pe la noi ?" urmărindu-le zborul ascuțit.

Singure vrăbiile, care zboară puțin, s-au vîrît printre grinzi și țigle, ca niște șoareci cu aripi. Le prețuim. Le-am lăsat locuri și lor, sâ între de-a gata în dosul bîrnelor din acoperiș. N-au așteptat să fie rugate, și pretutindeni chenarele casei sînt pline de ele. Cînd s-au tencuit balcoanele, am găsit un întreg hotel de vrăbii instalat într-un tavan ; o mînaștere de chilii cu galerii. Le-am lăsat o firidă deschisă, ca să se poată vîrî stolurile, care se pogoară în meiul și mălaiul de la găini.

Vrabia e a noastră, stă cu noi toată iarna, și cînd curge vîntul pe găurile podului, cînd plînge noaptea și troznește zidul, mă gîndesc la ațipitul ei în paiele adunate din toată lumea și făcute colac.

Rîndunica e o străină fără patrie și care vine la noi din țările depărtate, ca dansatoarele creole : aș fi voit să plece

toamna cu o amintire bună de gospodăria noastră, și să o povestească pe la Piramide. Dezlegarea lor de pământ și puterea de a se despărți de cuibul întemeiat, locuit două anotimpuri, interzic familiaritatea obișnuită cu vrăbiile casnice, gata totdeauna la mîncare. Ai aruncat o mînă de boabe : vin de nu știi unde o sută, și dacă le dai frimitu-rile de la prînz, sînt atît de prezente, încît ți s-ar părea că ai scuturat un pilc din fața de masă, ca un prestidigitator. Destinul lor îngust și cîmpenesc, de șesuri sure, n-are glorie și tragedie. El nu se măsoară cu furtuna, cu marea, cu trăznetul, cu piscul. Zborul pitic din ungherele mici e utilitar și scurt și calculat pe baliga proaspătă a calului de căruță. Între zburătoare, aripile lor sînt ca niște papuci de lînă, pentru trecut peste drum. Vrabie gospodină, tu te simți fericită că ți-ai asigurat un apartament și că ai cumpărat lemne de iarnă. Acum poate să viscolească, ți-ai zis. Tu o să stai la cald, ascunsă lingă coșul bucătăriei. Să fim fără grijă ; omul din casă nu stă nemîncat și nici nu mă-nîncă tot. Vrabie durdulie, te pomenea Isus pe tine, cînd a vorbit de păsările cerului, care nici nu seceră, nici nu ară ? Orișicum, firea ta potolită mă mulțumește, și dacă vii ca un stol de cartofi din grădina sfîntului Francisc în livada mea, tu nu-mi turburi nici amortîrea, nici lectura și nu ții să mi te arăți cu coarne și picioroange, să mă sperii cu o podoabă agățată și cu fanfaronada unui ghiers plagiat. Tot așa și țarcă se înalță ca un hieroglif, și viermele de catifea albastră, cu coarne de-a lungul spinării, spînzură de firul de mătase întrerupt, care l-ar fi tricotat.

Ne pare rău că nici o rîndunică nu se hotărăște să-și facă, în streășină noastră, cuib. Amatoarele de un colț tihnit n-au lipsit, și cîteva adunări s-au făcut în fiecă an prin împrejurimi... Rîndunelele au plecat cum au venit. Ne-au cîntat de cîteva ori, pe firul de telefon, la rînd, din harmonici, și ne-au părăsit. Locul nu era bun. Vînturile măgurii noastre sînt aspre, și puii puteau să răcească, uitîndu-se în jos din lojile lor de lut.

S-au prezentat doi porumbei amărîți de o primăvară vremelnică, devastată de intemperiiile următoare. Un porumb vișiniu, cu gușa înflăcărată de însuflețiri de metale, și o porumbiță albă, cu capul de papagal. în creștetul ei, un moț cochet, cu cîrlig, atesta origini de aristocrație.

Ne-am gîndit că au făcut și ei ca oamenii ; că porumba unui columbar de neam a fugit cu porumbelul unui coteț de peste drum, — și le-am făcut primirea meritată unor îndrăgostiți, care vor să-și întemeieze o gospodărie de porumbi săraci.

— Iacă, și ei au apucat-o ca noi, zise careva din casă, cu vorbe moldovenești, din Moldova Putnei lui Ștefan. Cînd ne-am luat, acum douăzeci și opt de ani, aveam două perechi de tacîmuri „Cristofle”, șase farfurii de Limoges și două pahare de Baccarat, cu picior. Unul s-a spart, cel rămas ne slujește, o dată pe an, la doi și la patru cu copiii. Aveam un pat, un dulap, o scoarță bucovinească, patru prosoape de cînepă, și altceva nu mai aveam nimic, decît

știi tu ce. Te iubeam și tot așa te iubesc și azi.
Să înzestrăm porumbeii...

Locul fusese ales, loc primejdios. Într-un ungher al slreasinii, o a doua streășină se lăsa oblic, în adăpost. În această subsoară de două pante, porumbeii s-au hotărât să se instaleze. Proastă așezare ! Ce puteau face ? Ne-am uitat la bucuria lor și i-am văzut pupîndu-se sferturi de ore întregi, ca într-o romanță și ca într-o carte poștală de pe vremuri, cu loc rezervat, pe o panglică, pentru ceea ce simțea corespondentul. Și le-am furnizat din abundență materiile prime : dîre de lînă dintr-o broboadă, cîlți dintr-o saltea, fulgi și șuvițe de resturi de mătasă. Și ne-am ascuns, ca să ne uităm, cu discreția cuvenită unor oaspeți de bunăvoie ai gospodăriei,

Cînd le-am dat mătasea, așezată pe iarbă, stăpîna casei a zis :

— Cuconița e boieroaică. Nu se poate conforta fără „crepe de Chine". I-am mai dat și olecuță de catifea și un petice de lutru...

Toate materialele noastre au fost utilizate, întocmite cu fire de fin și paie și ne-am mirat mult de materialul personal cu care făceau porumbeii să adere materialele de construcție. Varul și l-au preparat singuri, precum înțelegeți, și, în trei zile, apartamentul fu gata.

Întîia noastră grijă cotidiană era hrana frumoșilor noștri musafiri, dar porumbeii se au bine cu găinile, căci ai noștri ciuguleau printre ele, din boabele lor, fără ca vreo găină sau vre un cocoș să-și ridice ciocul din pămînt. Bă-

trîna noastră ne-a explicat : Cocoșul a cîntat la lepădarea lui Petru, și Sfîntul Duh a fost porumbiel.

Într-o noapte de idilă, s-a iscat vîntul, ca o namilă pe acoperișuri, sărind paralică pe olane noaptea întreagă. Fiara s-a scărpinat de hornuri, a stat în tot întunericul între streășini, și laba ei păroasă a spart cuibul, a speriat porumbeii și i-a gonit... A doua zi, vîntul mi-a rupt toată ziua țiglele, a zguduit cu urlete și gemete casa, și tocmai a treia noapte s-a dat jos de pe casă și s-a dus printre buruieni.

Soarele a venit și a întrebat ce s-a întîmplat în lipsa lui de trei zile. Și s-au întors și porumbieii. Rochița albă a porumbitei era terfelită de ploaie.

— Unde or fi dormit, săracii ? a întrebat stăpîna casei.

Ne-am gîndit să ajutăm descurajarea lor, și, iarăș, nu știam cum. Ei nu și-au reînceput clădirea nici a doua, nici a treia, nici a patra zi. Vorbeam noaptea de ei, învățați cu glasul lor de sughiț. Nu-l mai auzeam. Apăreau pribegi, în zbor înconjurau casa...

Le-am făcut noi un cuib, solid, fix. Și ne-am suit pe casă și am așezat cutia de lemn a cuibului la locul de unde căzuse celălalt. În jgheab am găsit două ouă... le-am pus în cuib...

Porumbeii nu s-au mai întors. I-am jignit. Cuibul e tot acolo, și ouăle sînt în cuib...

Numai vrăbiile se mai gîndesc la noi. Boeme negospo-darnice și nepricepute la inginerie și arhitectură, ele și-au

improvizat cuiburi dintr-o barbă de fîn, care atîrnă pe dinafară.

— Să nu punem mîna ca să le dregem cuiburile pentru iarnă. O să fugă și ele și rămînem singuri...

UN CIOB DE PEIMAVARA

Odaia dă în stradă, peste petecul de grădină cu pomii în desfășurare, împrejmuit cu zăbrele. Au înflorit caișii deodată, peste noapte, mai nainte ca frunzele să li se fi desfăcut. Le-am găsit dimineața furcile ramurilor cu totul albe, ca și cum ar fi fost înmuiate în lăpturile groase ale nopții și ar fi înghețat pe ele varul de argint al lunii, și de sidef, covăsite proaspăt în fildeș, în două zile, caisul s-a îmbrăcat în bumbacul selenar și a stat în geamul meu, — prevestitor de bine, — ca o panoplie cu mii de steaguri mărunte, ca niște roiuri de fluturi albe, spânzurate în aer deasura tulpinii.

— Sînt albiturile cu horbota, spălate aznoapte, ale stelelor, întinse la uscat și uitate pe ramuri, șoptește gîn-dul, din desişul lui, trezit la basme și povești.

— Într-adevăr, într-altă noapte, cămeșile, iile, batistele și scufilele minuscule ale rufăriilor cerești au pierit. Poate că un iepure cu coșul în spinare, a venit, le-a încărcat pe toate și, pe o cărare neștiută umblînd în două picioare și răzimat în băț, le-a dus în dormitorul curat al virginalelor lacrimi. Poate că o lăcustă mare, albastră, le-a

carat pe scara Căii Lactee într-o roabă cu roata și spițele de cleștar. Poate... Florile caisului au pierit, iar în locul lor se ivesc frunze, crescute din ceas în ceas, și acoperă pomul întreg, cu gingașe îmbrăcămînți adiate.

Pe rîndul caișilor, au înflorit spumele violete de liliac, purtate pe vîrfuri, ca niște pămătufuri de fulgi de scuturat vechile portrete ale bătrînilor casei. Ce modistă harnică și-a expus, de Florii, pălăriile în verdeața fragedului liliac ? Dar penele lui de struț au fost furate, una cîte una, jumulte de mîna mică și sălbatecă a copiilor, agățați de garduri, ca să prade avutul imaterialilor fabricanți din uzinele Botanicii subterane.

Deasupra florilor din grădină, pe atlazul azurului palid, alunecă săgețile rîndunelilor, ca într-o stampă.

Și va înflori, iată, și gutuiul, după ce frunzele au crescut deplin, ca să primească florile rare, așezate cîte una, cu o simetrică economie, în cuiburile lor. Locurile le-au fost rezervate din vreme în punctele unde frunzele se întîlnesc cap în cap și brodează, pentru evenimentul știut și ținut secret al unei flori, un leagăn rotund, un blid neted, în mijlocul căruia se va legăna ceașca albă-tranda-firie a florilor de porcelan.

Gnomul meu bătrîn și naiv s-a urcat în pomii țepoși. Din colivia lor pentru cuci, el numără, însemnînd pe răboj cu briceagul, petalele ce se deschid. Dar fermecat de frageda drăgălășenie, Gnomul se uluiește și își crestează degetul arătător. O boabă de sînge se scurge pe faianța catifelie a florilor de gutui.

M-am pomenit într-o seară cu o vizită neașteptată. Pe masă, printre manuscrise și condeie, apăru, la etajul unde sălășluiesc, într-o insulă de asfalt, un greiere elegant. N-aș putea spune cit a fost el de surprins de prezența mea în mijlocul unui talaz de hîrtii mîzgălite, răzimată-n cot și silind un alt greiere, mic, prins între degete și înmuiat în cerneală, să facă slove minuscule, identice în inutilitatea lor cu cîntecul lui de clopoțel cît bobul de mazeri. S-a oprit pe masă și a stat să se reculeagă. Îmi închipui că m-a văzut și că a rămas confuz de ciudata mea îndeletnicire, el, care cunoștea munca spicelor, rumegatul vitelor, ghitara vîntu-lui și osîrdia cîrțiței oarbe.

În fața lui am avut un sentiment speriat, modificat de un sentiment îngeresc. M-am ridicat respectuos de pe scaun și, fără să vreau, l-am salutat :

— Bună seara, domnule Greiere-de-Cîmp, încorsetat în platoșe lucii, de mare cavalier. Cărei intenții dătoresc onoarea vizitei domniei-tale ? Stăteam în cot, scîrbit de lumini artificiale și de zgomotul cetății unde cîrtesc în singurătate. Cine te-a trimis ? Cum te-ai strecurat pînă la mine, nestrivit de automobile și nemîncat de vrăbioi, înainte de a intra în oraș ? Scoate biletul; îmi închipui că te-au trimis copiii mei cu o scrisoare. Unde i-ai lăsat ? în trifoi, sau, cu ochii pe jumătate adormiți, în scaunele lor de răchită ? Ce ți-au spus cînd ai plecat ?

Greierul răspunse, într-adevăr, fără să se miște de lîngă tampon :

— Cri-cri !

— Dacă-ai venit să-mi ții de urît, să mă ierți că nu am unde te adăposti ! Pîlnia telefonului, cînd o cînta în urechea ta, obișnuită cu muzica lină, te vei înfricoșa. Dumneata ești un neastîmpărat ; te cunosc : îți place să fugi și să te întorci, să sai în sus și să te pitești în iarbă. N-am iarbă decît în peizajul de colo, și iarba-i de ulei, și peiza-jul cu geam : ai vrea să intri și te oprește sticla.

Du-te înapoi ! Odihnește-te puțin. Ai să străbați două județe întregi, Ilfovul și Prahova. Haide, sînt orele zece și un sfert, și vreau mîine dis-de-dimineată să fi îndărăt, să-mi deștepți copiii cîntîndu-le „cri-cri” în horbota perinei și să-i pupi din partea mea pe cercelul urechii.

Greierul a înțeles.

— Cri-cri !

Și se aruncă de pe masă în întuneric.
Doamne ! tu te-ai gîndit la mine, și mi-ai trimis o mîngîiere pe care astă-seară am căutat-o în deșert.

»

FUEMCIL'E

E un zor la fața pămîntului, o. circulație, o forfotă, care, zgomotoasă, ar fi asurzitoare. Dacă îi pleci pînă la nisip și brazdă, ochii rămîn uimiți de o activitate față de care munca noastră, cu toate birourile, piețele, atelierele și fabricile ei, este o copie incoloră. Iute, accelerat și ful-

M

gerător, mii, milioane și miliarde de furnici se grăbesc pînă la frenezie, printre pietre și ierburi, să se folosească de orele calde, rare, ale anului. Comparativ cu omul, ele duc în gură un volum și o greutate egale cu Cercul Militar sau cu Universitatea.

Nici Atlas nu poate ridica un cal la spinare, și furnica îl duce cu ușurință și rapiditate. În zigzag, printre accidente de pardoseală cît stîncile Omului și Alpii, armatele vaste ale furnicilor au ieșit la lucru. Ele n-au nici zece, nici opt ore de lucru, întreite cu timpuri de odihnă și răgaz. Ora lor e continuă și nestînjenită. Ele știu ce știu și nu pot pierde din vreme o secundă. Adineaori era una la poartă, și abia te ții, cu pașii tăi de uriaș neputincios, după ea : a și ajuns la marginea grădinii.

Bănuiești că furnica nu se hrănește și nu doarme decît în epoca iernii, cînd, claustrată în pămînt, ea își permite să lenevească lîngă o aripă de muscă teaurizată de cu vară. Craterile scunde ale mușuroaielor indică șantierul de activitate. Zidarii și inginerii dintre furnici construiesc fortăreața interioară, aruncînd afară vagonetele microscopice de nisip, scos din galerii și odăi. O muncă metodică, neîntreruptă și curată, săvîrșită în ordine și disciplină, este evidentă. Ca și albinele, furnicile nu discută ordinul instinctului și al comitetului de direcție, care deliberează în mușuroaie ; nu se îndoiesc, nu analizează. Ele nu cunosc scepticismul și lipsa de încredere în osîrdia lor. Ele se duc, cercetează, umblă și aduc. „Nimeni nu vine cu mîna goală !”, sună ordinul statului-major, și, într-adevăr, fiecare furnică își transportă merindea pe un an întreg a

stupului, a patriei. Cîrțița nu se încumetă să supere Statele Interioare, coropijnița se teme. În mai puțin de un minut, un milion de ace străpung animalul, și insecta năvălitoare, ofrandă de-a gata, fără altă oboseală, e pusă la conservare în magazia de alimente.

Acolo, desigur, o jandarmerie inflexibilă păzește comoara, împotriva poftelor de mîncare exagerate, și un Furnic autoritar și experimentat prezidează poliția porțiilor fixe. Un chelar bătrîn, căruia i s-a interzis să guste, ține încuietorile de la cămări, — și toată furnica vine să-și ia dejunul în ulcea, ca în mînăstire călugării negri, la chelărie și arhondaric.

Popoarele furnicilor active știu să profeseze cu onoare și imoralitatea, pentru Statul lor, ca romanii, care au furat femeile sabine într-o noapte de lingă bărbați, ducîndu-le în așternutul lor de aca.ă. Cînd alimentele oferite de la sine, prin capriciile accidentului și ale morții, nu sînt cu îndestulare, furnicile ies la atac și tîlhărie, tabără pe un scarabeu căzut din lumina lunii și-l cuțitează... Eroică se petrece și se desfășoară lupta cu șopîrla bolnavă și cu omida albastră.

Omida, din care va trebui să iasă marele fluture nocturn, cu pene de păun și manta pistruiască cenușie, se legăna pe o foaie de sfeclă adiată și moale ca o sofa. O sută, cred, de furnici i-au săgetat spinarea, i-au amorțit capul, i-au înțepat ochii, și victima își frămîntă splendoarea, în trîntă cu adversarul, care o răpune, o desface, r— și o duce la magazie...

Te înștiințez că n-ai să pui piciorul în grădina mea, fără învoială : să nu calci pe furnici.

Grădina mea e o-ncăpere de țări. Sute de state s-au înființat pe drumul dintre stînji și duzi, pînă la clopotul meu. Ți le arăt prin zăbrele : vezi mușuroaiele astea ? Sînt cam risipite. La tot pasul o gaură e o cetate de nisip, în primejdie să fie astupată. Ploaia oarbă o înneacă ori de cîte ori vîntul aduce nori încărcăți cu potop și trăznete, și ele oarbe. E lumină mare, dar ce folos că nici lumina nu se vede pe sine și lasă grindina și fulgerul să strice cuiburile, de cîteva ori pe an... Așa că, să umbli-ncet și să le ocolești. Ia-o pe margini, ca să nu omori din uitare sau greșală cărătoarele de merinde și muncitoare roabe, care scot din pămînt dărîmăturile răscolite. Colea, în fund, prin văgăuna dintre două pietre, încep strîmtorile dinlăuntru, în care se adăpostesc chilii și schituri, miile de surori ale aceluiași cin.

Părintele Veniamin repeta vizitatorilor, care veneau să cumpere miere din stupii lui, o poveste veche cît lumea și nouă de-așijderi cît lumea.

— N-am priceput de ce furnicile și albinele se orînduiesc în cete, și din stupii și mușuroaiele lor își fac întemeieri deosebite. Am o sută de stupi în livadă, fiecare cu matca lui, și dacă se ivește o matcă nouă, își face o ceată a ei și fuge cu ea, ca să nu fie ucisă. Lucrătoare pot să fie o sută de mii, regină — numai una. Așa e, poate, și la furnici : n-am pătruns în buduroaiele lor.

E o lucrare de diavol aci, că nu poate să fie de la Dumnezeu. Stupii stau părete în părete. În loc să muncească

toate muștele laolaltă, ele se despărțesc, și toate fac un lucru la fel : miere și ceară. Nu face, să zici, un stup miere, altul lapte sau pîine, să aibă de ce se dușmăni, cu toate că și atunci s-ar putea înțelege la schimb, căci după felul cum trăiesc și lucrează, albinele sînt făpturi înțelepte. Ia uită-te la fagurii și celulele lor. Ce altă ființă ar putea să le clădească așa, cu fețe ca diamantul și cu muchiile măsurate la fel ? Ele au dezlegat în de ele o taină gingașe : locul cel mai puțin cu încăperea cea mai multă.

Nu-ți vine să crezi, tată. Cîte un stup e hoț și tîlhar. Vezi stupii ăștia goi ? Cîteva muște se mai tîrăsc din loc în loc buimace, în cîte un cimitir de mii de ale lor, moarte la fund. Cămarile li-s pustiite, bucatele le-au fost luate și grămădite în buduroiul de colo, cel mai mare, cu norodul cel mai des și mai îndestulat. Dacă nu m-aș teme de Domnul, i-aș da stupului aceuia foc, să ardă, de viu, în flacăra cerei topite.

Pe furnici încă nu le-am prins cu asemenea năravuri. Tot ce mi se pare că am dovedit la ele e că se bat uneori, cîte două mușuroaie, unul cu altul, dar nu pentru jaf. Naiba mai știe de ce. Mi se pare că din mîndrie : să nu se spuie că un mușuroi e -mai puțin viteaz ca mușuroiul de lîngă el. Iată de ce furnicile sînt ale mele, și vreau să pășești cu mare băgare de seamă, ca nu cumva, la scăpătat, cînd se adună cu mătcile lor, se culcă pe așternuturi curate, să lipsească vre una. Noi nu putem face nici atît : o furnică.

Ce vrei, Murgule, așa e progresul. Tragi de câteva mii de ani căruța pe secetă și ploaie, și te-ai poticnit de-abia acum. Ți-a luat-o înainte mașina : uite cum suie de repede dealul, pe care, tîrîș-grăpiș-, gîfîim ammdoi : tu cu oiștea, eu cu biciul. Afurisită născocire are mașina asta înlăuntru. Și să nu crezi că e cine știe ce ! Pornește de la rîjnița de cafea ; o roată vîrîtă într-o roată mai mare, și, tot roți, numai roți încîlcite. Q roată ca turta, în față, dă mișcare roților pe dungă, și pieziș, din roată-n roată, înlănțuite unele de altele, mișcarea se duce la osii și roți încălțate cu gumă.

Omul, Murgule, de cînd a înțeles mișcarea rotundă, a pus stăpînire pe toată mișcarea. De o sută de ani el gîn-dește rotund și din ce în: ce mai rotund, și din învîrtitura pe loc el scoate mersul înnainte, de-a-ndaratele și în sus. I-a fost greu pînă ce a priceput cum se pot întovărăși roțile anapoda, în cercuri orînduite, și. tot uitîndu-se în cer, de unde vin toate pildele pămîntului, a pus lumea pe mosoare și tăvălugi și a plecat cu ea repede și lin.

Potcovarii noștri, Murgule, au murit Baroasele, foa-lele și vetrele în care scăpărau tăciunii — s-au dus. Ca să-ți pui un rînd nou de papuci de fier, cînd începe potcoava să se tîrască și să sune subț copită, noi trebuie să șchiopătăm o poștă, pînă la țigan. Numai acolo mai putem vedea piciorul calului luat în poala omului și curățit

părintește) cu razul. Cu potcoave noi, ești, Murgule, vesel ca un copil în haine de Paști, nechezi a primăvară și te Intreci cu automobilul.

Stai, Murgule, r>u te zori : să treacă el întâi, că trece iute. Celor ce trec repede, și oamenii le fac de bunăvoie loc... O ! am simțit la ce te gîndești. cînd în grumazul tău, povîrnit de oboseală, se trezește timpul, și coama ta sărăcăcioasă e despletită de vînjul haiduciei. Băraganul era al tău, pînă la margini, și toate poveștile și cîntecele sînt ale tale. In povestire, și cînd nu vei mai fi tu, caluie, pe lume. tot calului îi va șede mai bine decît mașinii. Am bătut pe Făt-Frumos să se facă șofeur și nu a vroit. L-am tuns și i-am pus o șapcă și un mintean de piele : îi veneau ca unei cătane neghioabe. Am luat-o pe Cosînzeana și am pus-o în limuzină : i-a stat prost. Să-i lăsăm în iarbă, Murgule. să se joace de-a bușile prin pelinurile și mușeteii mari : ei nu se grăbesc cu 120 km și 45 H.P. Pînă ajunge ăsta la Paris, pe drumurile mari ale Europei, în super-six, ei de-abia s-au întors pe partea cealaltă și le-au ajuns candelîle stelelor, seborîte prin întuneric, pînă la nas. Lăcusta le sare pe la urechi și câmpia fluieră din clopoței ieșiți la descîntecul lunii.

Nu vrei, Murgule, să te scot de la căruță și să-ți dau drumul slobod prin lume, să o colinzi ? Vecinul meu m-a rugat să te vînd, ca să te înhame la poverile lui. Murgule, nu se poate. Uite. Să ieșim din uliți și dintre case și să ne ducem amîndoi pînă în locurile înfrunzite, unde înfățișarea lumii începe să nu mai semene cu asta. Și acolo, să ne

lăsăm traista, hamurile și biciul și să ne ducem însoțiți, ca niște prieteni pribegi, pînă ce ne vom pierde amintirea, o zi, o lună, un an, o viață...

Vrei, Murgule, să fugim amîndoi, departe, pînă în pustietatea apelor, în jos, și pînă la deșertul Tărilor, în sus, către piscuri ?

ZDREANȚĂ

Ograda e un refugiu al tuturor animalelor prigonite de concetățeni, aruncate, alungate, bătute, flămînde, cu care se onorează omul în herghelii, turme și cirezi. Cîinii și mițele fac ce fac și ajung la noi, dar nici un cal, nici un porc, nici o vacă, nici o oaie, nici o capră nu ne-au sărit niciodată zăplazul, să vie să caute adăpost. Ne-ar fi dat și aceste cvadrupede, în schimbul tratamentului de prietenie, cîte ceva : nițel lapte, nițică lînă, oleacă de slănină, *un* ajutor la arat. Ne vine numai poezie, numai durere, numai dragoste, numai sentiment, dar nici un sac de mălai, pentru mămăliga lor.

Vine o pisică pestriță ca un Luchian, albă ca o statuie, cenușie. Mama Fatalitatea o prevede pe fiecare cu o particularitate. Uneia-i stă bine pata pe un ochi sau cărarea simetrică din frunte ; alta, mînjită cu galben și roșu, ori vînată pînă la două labe cu ciorapi, se apropie, — pis.

pis ! — și, elegantă, se sucește cu pîtecui în sus, pe spate. Un pisic în mizerie tîra după el o sfoară de coadă i'rîntă, apucată de o ușă ; acum e frumos, e proprietar și ciordește ca un țigan, cu o seninătate de înger.

Cred că am ajuns între cățele și mișele din lume celebri. S-a răspîndit v#rba între ei că sîntem și noi niște cîini și pisoii deghizați. Sîntem speranța lor. Ne urmărește pe fiecare cîte un pribeag, confuz, într-o răspîntie, înfricoșat de larmă, ele automobile și tramvaie. O vorbă e de ajuns : se agață de ea și vine.

Pe Zdreanță l-am găsit prăbușit în irișii aleii. Era ca 6 garică flocoasă, băițată, cocoloșită. Și-a ridicat capul pătrat, năpădit, de buruienile unei chici, care-i acopereau ochii și botul cu barba încîlcită. Cînd un cîine nu mai seamănă cu cîinele, e cîine „de rasă”. îmi aducea aminte de fotografiile din cărțile canine englezești și de ființele de lux, purtate prin parcurile din străinătate, cu o curea spînzurată de un deget de mînușe. L-am mai văzut în Champs-Elysees și pe la Kursaal pe Lemman. S-a muncit să se scoale : fusese desigur bătut în spinare. Șovăind într-un șold, ni se arăta în mărimea lui, cît un miel, dar ca un clown împiedicat în nădragii de cîteva ori mai largi decît măscăriciul. Părea ca un cepil îmbrăcat în izmenele părintești, rupte de jurîm-prejur. Schimonosita făptură s-a lipit numaidecît de noi.

<— Adoptat ! zise cineva.

— Aprobă ! răspunse unanimitatea.

Tonul i-a ridicat moralul. Apucînd-o înaintea noastră, l-am putut cunoaște în toate amănuntele lui internaționale, înainte de toate, am căzut de acord tacit că e băiat. Asta se vede fără document scris. Și era tînăr. Era ca un animal ieșit din așternutul lui, cu o țoală tîrîtă după el, cu o plasă cocoloșită, de pescar, în spinare. Trebuia botezat. Să-i zicem : Ursuleț. Diminutivul era moale și inexpresiv. Să-i zicem : Maimuța. Ar fi fost ceva. Trebuia o poreclă mai zvăpăiată. Ne uitam la peticele și cîrpele de eîlț bălțat, spinzurate de el. I-am zis : Zdreanță, — și s-a prins. I-a plăcut și lui.

Într-o lună de zile rufăria i s-a primenit. Unde-i albă e albă pură, unde-i neagră e de ciucuri de catifea. S-a schimbat și masca și încălțăminte. N-a mai rămas din zeghea lui nimic, și straietele îl îmbracă într-un costum duminical, croit pe măsură.

Și-a luat rolul în primire cu un spirit totalitar,"și într-o săptămînă s-a instalat uzurpator. Hoțu, care a mai apucat cîteva dictaturi și a mai fost scuturat de ceafă, e sceptic. Mîrîie a neîncredere și îndoială. Dar Zdreanță are priceperi și chibzuieli și a mai învățat ceva la noi, ceva pe care-1 știa numai el și l-am aflat și noi. Înțelege cotcodacul găinilor din bătătură, și-1 interpretează exact. Pîndește locul de unde se laudă găina indiscretă că a mai făcut un ou, și o ia într-acolo. Așteaptă. Se uită în dreapta, în stînga, de-1 vede careva. Se mai oprește. Tiptil, se furișează, se stre-

coară, intră în stufiguri. Știe că oul nu-i al lui, ci al nostru. îl fură și-l mănâncă.

Ieri încă nu-l mîncase pe cel găsit în mărăcini. Se ducea cu oul în gură, să-l guste la umbră. M-am întâlnit cu el și l-am întrebat: „Ce ai în gură ?” și n-a mai avut ce face. Cu băgare de seamă l-a pus în iarbă, jos. Știa că se sparge.

CU BASTONUL PRIN BUCUREȘTI

CUVINT ÎNAINTE

Tîrîș, grăpiș, am tot șchiopătat prin București cu bastonul, o viață. Aș zice o „viață întreagă”, dar, pe la optzeci de ani trecuți, încă trăiesc nelenevit, și mi s-ar cam părea că nici n-aș fi prea grăbit, șubredă, cum a putut ajunge, să mi-o întregesc.

Cu toate că poteca străbătută s-a tot îngustat cu timpul, și scaieții ei, mai lungi și mai încâlciți, s-au îndesit, înce-pînd să-mi împiedice pasul, să mă întreacă mereu mai sus, să mă zgîrie și să-mi înțepe, întru tîrziu, și cît mi-a mai rămas din ochi, caut să par că nici nu i-aș simți. O ruptură de pleopă mai adîncă o mai cos, o mai cîrpesc, cu ajutorul meșterului Esculap, aprovizionat cu borcane și hapuri.

Creionînd mereu în carnet, într-o bună zi am luat condeiul adevărat. Dar de-a lungul rîndurilor și prin răspîn-tiile lor, m-am întîlnit cu pleavă și fărîme de trecut, aninate de lucruri sau, prin transparență, cu unele de dincolo de ele. Am dat multe foi deoparte, dar nu m-a lăsat slaba inimă să le lepăd chiar pe toate, pentru că erau, oarecum, trăite. La urma urmei, nu făceau parte și ele tot din București ? Să rămîie ei, în paginile astea, ca niște împrejmui

căscate și reci ? M-am pomenit p]Lmbîndu-mă prin amintiri...

Cititorul să nu se amăgească, așteptîndu-se la un ghid pentru călăuzirea vizitatorilor sosiți cu vagonul și mașina. E vorba mai mult de o succesiune de impresii, măcar și contradictorii, chiar dacă și adunarea lor într-un dosar și-ar fi pierdut, la tipar, emoția inițială, care, cîndva, se pare că ar fi fost. Și în definitiv, datoria condeiului nu e numai-decît să tot înșire și să tot spuie, ci să și sugere. Aș zice : mai ales.

În literatură, publicul fusese considerat inapt, privință în care autorii „hermetici” s-au înșelat, intîi pe socoteala lor. Fiind vorba de București, trebuie amintit spre onoarea sensibilităților la arta, de pildă, cîntată, că unele celebrități și-au frînt pe vremuri gîtul în pragul lor. Ajunsese un motiv de teamă pentru impresarii marilor centre ale Europei proiectul unui „turneu” cu oprire în țara lui „paysan du Danube”. Eeizanu de la Danubiu era, în proza mijlocie, occidentală, românul și, deci, bucureșteanul din București, încă nu de ajuns de cunoscut nici pînă azi prea mai departe, unde geografia vorbită crede că, încălțați cu opinci și desculți noi umblăm prin ei de-a bușilea și în patru labe.

Orice ins, cărturar au ba, are doza lui de intelect și ea nu trebuie nesocotită. Zicînd intelect, zici și simțire, fără a căuta să-i disociezi, pe un solfegiu, coardele răsucite, neașezate ca pe cobză. Emoția și poezia se strecoară în toată viețuirea.

De la natură omul are o impermeabilitate, o rezistență față de tot ce-i nou pentru el, din ignoranță și din trăire monotonă. El se dă cu greu bătut. Trebuie să-i învechești cumva noul cu o patină și să i-1 aduci la măsura lui. Orice artist, de culori, de sunete, de cuvinte, de scenă, trebuie să plece la drum cu încredințarea că fiecă auditor, cititor și spectator are un adversar, întâi, bineînțeles, în semenul lui profesional, veninos, obligat să-1 conteste, fie de necazul izbucirii, fie din superstiții de generație, care-i un simplu caz de moșit. El nu e convertit prin definiții, expuneri și deducții, ci prin emoții ; ceea ce lipsește și din activitățile de difuzare a principiilor, mărginite, prin neajunsurile exponentului personal, la locuri comune și fraze repetate. O strună, nu știi cum atinsă cu arcușul, iscă fiorul. Poate să fie executantul un perfect virtuoz, fără să stîrnească indescritibilul tremur în suflet, de ecouri, al emoției neașteptate.

Ar fi de dorit, probabil, puricîndu-i și conducîndu-i prea mult, să tresară în acești București de vorbe cîte o sonoritate scăpărată, scăpată poate, și fără voie, la un control mai sever.

O imagine a emoției am încercat-o sfîșietoare într-o neprevăzută vizită la Abator. Mai multe asemeni aspecte de viață, de suferință și moarte, mă urmăresc neînterupt și cu atît mai insistent, cu cît sînt ireversibile și definitiv isprăvite, stinse pe veci.

Una din curțile teritoriului interior al Abatorului era populată de vite mari, boi și vaci, cu ochii neîntrecuți în

frumusețe de nici o bijuterie. Minată lin, cireada se apropia de obloanele sălii de moarte.

Voiam să fug și n-am mai putut : trebuia să mă arăt „bărbat” ca însoțitorii mei, care, între țigări și fumuri găseau locul potrivit cu hazul și gluma.

În fața viștelor cu căutătura candidă, îmi aminteam prin coincidență de câteva situații tragice, ca de pUdă de relatările unui martor la o execuție capitală din străinătate, a unui cizmar osîndit la moarte. Acuzat din răzbunare că trăiește din fustele unei prostituate, de către un polițist de moravuri, care el trăia într-adevăr cu femeia publică, lucrătorul 1-a căutat să-1 doboare, și din greșală a tras, într-o seară, cu pistolul câteva gloanțe într-alt polițist care semăna mult cu canalia urmărită. Întors de la locul execuției, cutremurat, martorul scos din fire povestea cum se petrecuse penibila scenă de justiție legală.

Emoția zguduia publicul adunat în fața temniței franceze. Se ghicea vocea șovăită a preotului, în latinește, și rostirea lui bisericească „in seculă seculorum”, apoi ordi-dinul juridic al gîdelui-șef și, în sfîrșit, zguduirea mașinii de retezat gîtlejul.

Mi s-a părut atît de neverosimilă împrejurarea, încît, refuzînd să-i primesc impresia de haos și demoralizare, m-am silit să o uit și, nemaifiind în stare să mi-o gonesc din amintire, am încercat un artificiu, silindu-mă să cred, încă și azi, că n-am știut de ea și că execuția nici n-ar fi avut loc, îndoind mereu sfortărea nu numai de uitare și de refuz, dar și de realitatea vie.

M-am consolatat întrucîtva cu negarea ei totală, conștient că mă înșel, dar obsedat, fără să pot alunga senzația de chin, rămasă pecete. Mi-e peste putință acceptarea atît a execuțiilor legale cu ghilotina franceză sau cu securea germană, a capului retezat pe butuc, cît și a oficianților salariați pentru asemenea sinistră ispravă, împlinită fără remușcări și deznădejdi, de bărbați părinți, care-și mai pot mîngîia copiii la masa familiei, după execuțiile de dimineață.

Emoția presimțitoare de moarte, făcea vitele să înge-'nuchie, cu capul prăvălit. Vedeam și lacrimile noastre omenești prelingîndu-li-se pe bot. De atunci, carnea fripturii nu mai are gust, și, cînd o tai la prînz în farfurie aud sub cuțit oftatul din răgetul vitelor împinse la înjunghiere. Mă simt parcă vinovat și eu de coduri, de sentințe, de închisori, de tăieri și execuții...

Mugetul avea un accent încă neatins nici de doina sublimelor jelanii înnăbușite ale violoncelului. Emoția agoniei.

Dar și emoțiile vieții și ale speranței au, în adînc, un accent...

Orișicum, m-aș bănuia asigurată că am putut să adun paginile de față într-o dezordine acceptabilă la citit.

Ca să nu obosească prea mult, textul se prezintă frînt, începînd și sfîrșind oriunde vrea cititorul, căruia îi recunosc și dreptul să mă înjure.

În ce privește originea numelui Bucureștii, aș fi căutat să aflu precis, dar nici cărturarii specialiști n-au prea știut

să mă lămurească, și, în locul unei imaginații cu derivări, au adoptat și ei legenda ciobanului, cel puțin pentru frumusețea ei. Venit cine știe de pe unde, în mijlocul unei turme de oi, cu măgarii și cîinii lui, ca să o pască, poate, pînă peste Dunăre, către Mare, Bucur s-ar fi apucat să improvizeze o biserică de șindrilă pe marginea unei Dîm-bovițe de mocirlă, și în jurul ei un oraș, parcă prevăzînd Palatul Telefoanelor și Teatrul de Operă și Balet...

Instalarea tîrlei pe un deal cam aduce a Miorița și a Curtea de Argeș a lui Manole. Legenda trebuie crezută pe cuvînt, întotdeauna, căci, neștiințifică, se împletește cu poezia.

Născut printr-o împrejurare de pripășire oltenească, gorjană, în București, m-am pomenit în ei și mă socotesc venit pe lume odată cu capitala. Să mi se ierte solidaritatea. Cînd începusem să învăț abecedarul, ortografia lui oficială era Bucuresci.

Luînd bastonul de plimbare prin oraș, m-am dus cu el și prin toate depărtările țării, înjucît și Litoralul și Carpații fac parte tot din Bucureștii mei. Înconjurată în marile ei recente perspective de un vast șirag neîntrerupt, de mărgăritare și briliante, de ceruri și orizonturi, cu un lux nebănuît, Marea noastră e astăzi una din frumusețile supreme ale României.

O generație de prozatori de gazetă a caricaturizat, prin denaturare, probabil involuntară, numele Bucureștilor în

Bucureștiul, abatere gravă de la limbă. Numeroase denumiri de locuri românești (treaba savanților grămăticici să se întrebe de ce) stau, de cînd sînt, la plural: Piteștii, Ploieștii, cu Călărașul, Galațul, lașul, jighești gingășia nuanței, care nu variază după ins și anotimp, ca prețurile la castraveți.

Am primit Bucureștii așa cum i-am găsit, gata făcuți.

Prezentul „cuvînt” luase loc în caiet dinaintea unui vraf de petice și foi, tîenit în plan unui imprimat robust despre capitala noastră, care prin caracteristicile ei naționale și prin nivelul de cultură ajuns ar merita astăzi numele de metropolă românească.

Se cunoaște și din tonul paginilor de prefață că povestirea trebuia să fie masivă.

La un nu știu al cîtulea control, am aruncat o altă mare parte din volum, neplăcîndu-mi niciodată manuscrisul aproximativ terminat, și obișnuit să colaborez cu focul, mai frumos decît orice literatură, cît și cu coșul de subt bancul de atelier literar. Aș fi aruncat tot volumul, dacă editura nu-mi aducea periodic aminte că-mi luasem un angajament, cu scadența, nu-i vorbă, mereu întîrziată, tocmai din pricina unei scrupulozități, poate că absurdă, și a temerilor subiective.

între timpuri, fără să-mi slăbească rîvna și nevoia nestăpînită de muncă, fără împlinirea căreia mă simt de-cînd mă știu, ca un orfan și ca un văduvit, și mai bolnav decît aș fi fost, cei șaiszeci de ani, zi și noapte, trecuți prin călimară, au adus medicina să-mi interzică și gîndurile și pana, reducîndu-mi-le la o biurocrație de arhivar, cu

orar de lucru fixat cotidian, mai dăunătoare sănătății decât inactivitatea.

Dacă nu eram oprit în gura sobei cu violență, la întâia plecare la Hyppocrații din străinătate, mă pregătisem să dau foc tuturor hîrtoagelor dintr-un cufăr, ceea ce în trecut făcusem de mai multe ori, începînd întotdeauna nemulțumit, încă de pe la vreo douăzeci de ani. Am pus pe jar, pînă la publicarea primei cărți, și după aceea, sumedenii de caiete.

E-adevărat că răzimîndu-mi destinul pe condei, singura satisfacție pînă la jumătatea vieții, nu puneam, ca și azi, octogenar, niciun preț pe ce se strecura din el pe hîrtie.

Iată cum s-a făcut că, în locul volumului gros de un lat de palmă ce-mi făgăduisem, apare aproape numai un fascicul. Încăpățînarea înlătură și timpul, și vîrstele, și far-macopeea. Ea întinerește spontaneitatea, dragostea împrăpată de muncă, răbdarea, dificultățile expresiei și curajul de a te măsura și cu graiul în care Țepeș Vodă și-a scris hrisoave în „Cetatea București”, iar poetul Dosoftei, mitropolit al Moldovei, tîlmaciul *Psallirei*, prin anii 1680, versuri ca acestea :

*Cine-și face zid
de pace, Turnuri
de frăție, Duce
viați fără greați
Ntr-a sa bogăție.
Că-i mai buni
dempreuni Viața
cea frățască,
Decît armî ce
deștramî Oaste
vitejească.*

sau :

*La apa Vavilonului, Jelind de
țara Domnului, Acolo șezum
și plînsăm, Și cu inemă
amari Aducîndu-ne aminte
Plîngiam cu lacrimi
herhinte.*

Cit despre ce s-a clădit cu o măreție uimitoare în ultimii cincisprezece ani peste dârîmăturile prin care hoinărisem cu cîrja și bățul, s-a publicat în trei limbi un elegant și luxos album ilustrat, prefătat de acelaș plaivaz care semnează și paginile de față.

Lipsindu-mi încă destule zigzaguri interesante din proiectul de început, textul prezent va fi complectat într-o bună zi, cînd sănătatea va permite reînceperea unei munci organizate, cu alte multe notări, rămase încă nedescifrate, îmi făgăduiesc o ediție viitoare voluminoasă, considerînd-o pe cea de față ca o a doua neînsemnată arvună.

S-ar putea chiar ca strîngerea într-o copertă mai încăpătoare, laolaltă a numeroaselor aduceri aminte, să se asemene cu ceea ce s-ar putea numi emfatic niște „memorii”.

E de văzut, dacă viața mai iartă o nouă și mai îndelungată caznă dorită, peste marginile putîntelor discordante, de acum, ale diacului autor.

Capitala României, așezată pe Dîmbovița, în poziția cea mai defavorabilă unui mare oraș, iarna, vînturile de stepă curg neconținut peste el ; vara, praful îi întunecă perspectiva, norii grei de pulbere alternînd cu un noroi necunoscut altor capitale.

Curățenia orașului se face întotdeauna pe sfert, din pricina lipsei de apă și a unei canalizări insuficiente pentru întinderea exagerată a orașului, compus în imensă majoritate din proprietăți fără etaj, împestrițate de grădini surîzătoare, care atunci cînd orașul va putea să se bucure de toate efectele lucrărilor municipale trebuincioase, întreprinse pe scară întinsă, vor face din București un oraș de vilegiatură.

Străzile principale erau surprinzător de înguste pentru un musafir sosit dintr-alte țări. Calea Victoriei, care-i Corso al capitalei, suporta o circulație penibilă de trăsuri și pietoni și, într-unele puncte, trotuarele se îngustau în-tr-atît încît trecerea alături a două persoane aducea aminte de fabula celor două capre întîlnite pe o punte și neștiind căreia i se cuvine să treacă întii.

Organizația strict politică și guvernamentală a comunei în România a contribuit, poate chiar mai mult decît condițiile geografice, la permanentizarea relelor de care suferea orașul. Funcția de primar era într-adevăr supusă

schimbărilor dese la putere și nu le lăsa titularilor răgazul conceperii unui plan de lucru și a continuității lui. Totul era hotărât parțial și fracționar de către caracterul de provizorat al vieții comunale. Dar primarii treceau și orașul rămânea dezorganizat.

Observații în acelaș spirit se mai pot face și azi asupra circulației orașului imperfect disciplinat. Pietonul, care în genere merge fără socoteală, avea adeseori spectacolul ciudat al unei trăsuri sau mașini, care întoarce foarte lent și nesupărată, în mijlocul străzii, oprind circulația miilor de vehicule, pentru că o doamnă gentilă se coboară exact în fața unui magazin cu bomboane. Este adevărat că pentru a se bucura de aspectul plăcut al unei persoane cochete, care se da jos din trăsură încălțată fin, bucureș-teanul colecționar galant de imagini, sacrifică reverențios la fiecare vitrină zece minute, din graba lui, pe jos sau în trăsură.

După tabelele minuțioase ale igienei europene, orașul București ar fi putut, pînă mai acum vreo cincisprezece ani, să fie plasat în fruntea localităților insalubre. Dar un fapt trebuie să puie igiena pe gînduri. Nicăieri femeile "nu sînt mai frumoase, decolteul mai gustos și culorile unui corsaj mai transparente. Ceea ce izbește pe vizitatorul străin este că această frumusețe, care-i lucrul cel mai comun în București, se arată cu atît mai deplină, cu cit te depărtezi de „centru". Mahalalele urîte ale periferiei sînt niște grădini în care înflorește splendid o rasă de

fete si femei uimitoare, de un brun brumăriu, aşternut pe frăgezimea delicat palidă a cărnii.

Dealtfel trebuie să spunem, cu plăcere, frumuseţea e o particularitate, care şi în ce priveşte bărbaţii dă exemplare în toate privinţele izbutite. Apoi, dacă trebuie să fim sinceri până la urmă, nu este greu ca observatorul să înţeleagă de ce li se reproşează bucureştenilor prea mult lux şi oarecare libertinaj, necunoscut popoarelor cu femei greoaie, cu gleznelor groase, fără stil, şi cu bărbaţi fără temperament.

Mai înainte de a lăsa condeiul să circule pe paginile următoare, trebuie să mai notăm că o generozitate şi o familiaritate uşor de încercat caracterizează pe re nani, şi ele se exprimă cu atât mai viu cu cât musafirul vine mai de departe. În sfârşit, elogiul meritat şi suprem, românul nu cunoaşte ura faţă de străini, după cum nu prea cunoaşte, ar afirma moralistul deziluzionat, nici teama prea vizibilă de cele sfinte.

CIŞMIGIU

Nu-i nici frumos nici românesc numele acestei grădini cu farmece. El sună turceşte, ca tinichigiu, giuvaergiu, iaurgiu, simigiu, surugiu, boiangiu... Şi aţi băgat, fireşte, de seamă, că aceste cuvinte bolnave pier, ucise de viaţa gra-

iului viu, înainte chiar ca meșteșugurile, pe care le numesc, să fi pierit de tot. Sfatul municipal care va cuteza să șteargă turcismul numelui acestei păduri de bijuterii vegetale, înlocuindu-l cu un nume de pom, de buruiană sau de floare, va face grădina capitalei, din mijlocul orașului, și mai frumoasă. Grădina, în acest început de Mai, e înflorită. Covoare verzi cu chenare violete și albastre, pardosesc, cu petice dreptunghiulare, mijlocul grădinii, din dreptul cerului senin, între poarta Bulevardului și dealul bisericii Schitului Măgureanu. Platanii, stejarii, castanii, teii, plopii, salcia, răchita și brazii, întovărășesc pașii cititorului de-a lungul parcului descântat. Șase zile ale săptămânii grădina aparține copiilor adormiți în cărucioare sau forfotind, ca niște pitici, printre trunchiurile de mesteacăn. Într-un ocol de nisip, constructorii clădesc cetăți cu lopăța și grebla, drumuri, și castele, și visuri, cum vor face toată viața lor, cu materiale mai puțin durabile decât însuș nisipul... Un băiat abia sculat pe picioare, încă în luptă cu echilibrul, învață să umble între două pilcuri de lalele roșii-cărămizii, și, ca niște lampioane japoneze, se clatină în urma lor alte mii de lalele galbene, viorii, albe, pestrițe și tărcate, în câmpuri succesiv îngrădite cu plantații scunde, se ivesc toate florile adunate răbdător, asemenea cu a seminței, cu a ramurilor, cu a frunzelor și cu a eflorescenței — a unui singur om, meșteșugarul sîrguitor, regele satisfăcut și artistul acestui Paradis. Grădinarul căruia i se datorește miracolul continuu al grădinii dintre zece străzi e un străin, identificat cu pământul țării și cu florile **lui**.

Numele îi poate fi pus alături de al poezilor, compozitorilor și pictorilor noștri de talent.

Ieri Coco ieșise în Cișmigiu ca să miroasă ramurile înmuiate în aghiasma soarelui, de aur. El trecea ca o floare pribeagă, din copac în copac, și grădina plină de copii, ca niște papagali pietoni, zbîrlîți în mintene mătăsoase și moțați în căciuli și bonete, se mișca dedesubtul inspecției lui generale ca o prăvălie bogată, de rufării candid, de horbote strînse, de velințe albe. Copiii mici detot se mutau încet ca niște suluri și ca niște gHEME de lînă,- fetele se alăturau ca niște perne cu dantele, și pruncii șifonați în cărucioare dormeau ca niște duzini în batiste și cu ochii închiși ca niște păpuși care nu și-i deschid decît ridicate.

Un cărucior singuratec sta oprit în bătaia răcoroasă a soarelui, în mijlocul unei alei. Guvernanta, o englezoaică înnodată subțire bărbie cu o panglică albastră și strînsă ca o crisalidă de fluture, înfășată în aripile scurte ale pelerinei, își oglindea naivitățile britanice în nasturii de metal galben lustruit al unui piept de brav pompier oltenesc cu ciucurele mustății negru de catifea. Idila Oxfordului cu Jiul se schița dedesubtul unui stejar dinlăuntrul lăturalnic, al aleii, și, pruncul respira cu nasul lui cît aluna, o pată de lumină caldă. Coco s-a lăsat în zbor pe coșul căruciorului deschis. Și-a băgat ochiul galben înăuntru prin perdele, a văzut copilul surîzînd în somn, s-a bucurat și a stat așa, să-1 păzească, zicînd că „este bine”. Pînă cînd i s-a făcut somn și lui și a intrat să doarmă și el...

Iată cum se face că Miss Wolwen a adus acasă, fără să știe, în cărucior, un băiat fericit și un papagal.

Primăvara capitalei începe și sfârșește în Cișmigiu — și în acord cu Cișmigiul își exprimă frumusețile create de acelaș grădinar artist, grădinile mai depărtate de centru și întâlnite mai rar de locuitorii obosiți : Grădina Botanică, Grădina frumoasă de la Cotroceni ; Parcul Carol, Șoseaua Kiselev ; Grădina Icoanei ; Grădina Episcopiei, și câteva rînduri de mari grădini particulare. Din avion, Bucureștii cu împrejurimile se ivesc, în monotonia cîm-piei Teleormanului și a Bărăganului, ca o localitate imensă de mozaicuri verzi cu vile albe. La primăvara lor se adaogă covoarele peticate mărunț ale grădinițelor de casă și ghivecele mamei Sultana. Mama Sultana păstrează, în ulița ei de periferie, scurteica de catifea verde, care a învelit-o tînără și zveltă, tulpanul alb, icosarii de aur din urechi, și mușcatele, garoafele, și cîrciumăresele cu floarea de flanelă. Nota înflăcărată a florilor cîntă în canavaua albă a păretului proaspăt văruiț. Peste acestea toate, mai toacă, uneori, și ghiersul de greiere și de țîteră cu două strune de fier, din clopotnița unei biserici foarte vechi, cu preot bătrîn cuvios.

Piața Mare e o grădină deosebită în orchestra primăverii — a culorilor încercate pe legume. Din ștofa cartofilor de anul trecut, strînși în movilele și piramidele unui Egipt local, — expresie a pămîntului interior, —> se inspiră armatele războiului, ca să se facă nevăzute în șesuri și in-

descifrabile în munte. Morcovii taciturni, legați de cozi, câte patru, sînt și ei ai anului precedent. Iată vioaiele frăgezimi ale firelor de ceapă și usturoi, înmănunchiate în snopi naivi cu mustață nouă. Țăcăliile spînatice ale rădăcinilor de pătrunjel ; salada deschisă ca niște bliduri și întocmită după metrica și psihologia trandafirilor, cu foile învelindu-se una pe alta ; coșurile cu măcrișuri, căpițele de spanac, sparanghelul alb cu mugurul vișiniu, degete ale unei plante cu pipăit omenesc. Și majolica de alb personal și de rumeneala fără comparativ a ridichilor de lună, așezate, pentru vînzare, ca în vitrine de giuvaergii. Zmațul lor, mai frumos decît al crinului, al bujorului și al ametis-tei, umilește paleta compozitorului de aspecte, expresii și fețe...

Primăvara lucește-n ochi și o răsfrînge surîsuî. Oamenii se întristau, apucîndu-se să vorbească de criză, amărîți de beneficii mici și de milioane scăzute. Oamenii cu grijă de oameni s-au posomorit că oamenii și timpurile zac. Zilele nu mai aveau nici o însemnătate, leacurile erau măsurate cu zecile și sutele de ani. Eroare ! Un ceas, o zi de primăvară, un surîs, un buchet de mărgăritar, anulează și criza și economia politică și deficitul. Tot uitîndu-se unii în ochii și în buzunarul celorlalți, oamenii oftează și plîng. E Mai, fetiță ! E primăvară ! Au venit florile să te uiți și-n ochii lor — și a venit cerul albastru, ca să vă uitați la el, voi toți cîți îmbătrîniți, căutînd ca părinții voștri, încovoiați, în pămînt.

CUPRINS

VERSURI

ZDREANȚĂ	6
STUPUL LOR	7
TILHARUL PEDEPSIT	8
FETICA	9
CREION (FA-TE, SUFLETE, COPIL)	10
HOȚU'	11
JOC DE CREION	12
PIȚIGOII	14 >>C
CINTEC DE ADORMIT MITZURA	14
ISCOADA	15
"PAZA BUNA	16 MIERE
ȘI CEARA	17 A FOST
18 BĂNUȚUL	19
CUIBUL	20
GHICITOARE	21 ARICI,
ARICI, BOGORICI	21
INIMA DE CIINE	22
GÎRI-GÎRI	23 PUI DE
GREIER	24

IADA	25
CUVÎNT	25
SEARA	27
O LĂCUSTA	27
STEAUA-N IARBA	29
O FURNICA	30
GIUVAERE	31
VINTUL	32
BUNA DIMINEAȚA, PRIMĂVARA !	
33	
MAMĂ ȚARA	34
NASCOCITORUL	35
MINA LUI	36
EX LIBRIS	
37 DACICA	
38 TESTAMENT	
40	

FRGZA

<i>Ce-ai cu mine, vîntule ?</i> CE-AI CU	
MINE, VÎNTULE ?	44
CULEGĂTORUL DE SEMNE	
46 TIRLA	43

<i>Cartea cu jucării</i> JUCĂRIILE	
51 FOVESTE CU OI	
54 BALONUL SPART	
59 PIATRA PIȚIGOIULUI	
62 GRADINA CU SOARE	
71 PĂDUREA COPIILOR	
74 HOȚUL	76

CHEILE	78
<i>Pe o palmă de țarină</i>	
PE O PALMA DE ȚARINA	
87	
TRIFOIUL	89
ACASĂ, LA NOI	90
PORUMBEII	92
UN CIOB DE PRIMĂVARA	
95	
CRI-CRI	97
FURNICILE	98
MURGUL	103
ZDREANȚĂ	105
<i>Cu bastonul prin București</i>	
CUVINT ÎNAINTE	
109 BUCUREȘTII	
118 CIȘMIGIU	120

LECTOR : P. STOICESCU IVANOV
TEHNOREDACTOR : FLORENTINA PREDA
BUN DE TIPAR B.IV. 1983. ^M
APĂRUT 1985. DATA APARIȚIILOR ANTERIOARE «80.
COLI DE TIPAR 4.

COMANDA NR. 40 545 COMBINATUL
POLIGRAFIC „CASA SCINTEII”, PIATA SCINTEII
NR. 1, BUCUREȘTI, REPUBLICA SOCIALISTA
ROMÂNIA

